Ніва

ТЫДНЁВІК ГПБГКТ

№ 51 (877) ГОД XVII БЕЛАСТОК 17 СНЕЖНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

(ПАЕЗДКА ПЕРШАЯ)

Рашыў я пераканацца, ці цяжка ў нас украсці трактар.

Добры злодзей да таго, як сягне па чужую ўласнасць, найперш праводзіць дакладную разведку. Дык і я адпраўляюся ў камандзіроўку. Каб было болей бяспечна, прашу да кампаніі прадстаўніка ваяводскай камендатуры грамадзянскай міліцыі — капітана Зігмунта Перуна і прадстаўніка ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў — інспектара Генрыка Занеўскага.

Найперш спыняемся недалёка за Беластокам — у міжгуртковай машынна-трактарнай базе Рафалоўка. 22 трактары. Столькі быць павінна. Сапраўды ёсць 17, бо чатыры ўжо дашчэнту растрэсліся на полі, а адзін цягнік на чыгуначным пераездзе.

Вартасць маёмасці, якая знаходзіцца ў распараджэнні рафалоўскай базы, перавышае 7 мільёнаў злотых.

«Ці лёгка сюды забрацца для нажывы?» — думаю, разглядаючыся па пляцоўцы, агароджанай драцяной сеткай і забудаванай тыповымі будынкамі. Ці лёгка? Не, бадай не, бо дагэтуль, як гавораць працаўнікі базы, не здараліся пакражы. На першы позірк усё тут нібы ў парадку. Трактарныя бульбакапалкі і плугі роўным радам стаяць пад плотам, частка з іх ужо закансервавана перад іржаўчынай, ланцугі зняты, іншыя сельскагаспадарчыя прылады таксама недзе прыхаваны.

Аднак... аднак у прыкметах гэтай гаспадарнасці ёсць недзе невідочная для вока трэшчына. Бо як растлумачыць, што на механізацыйных паслугах рафалоўская МБМ «зарабіла» чуць не 100 тысяч страт?

У кузні сустракаю механіка Мечыслава Высоцкага.

— Ці ёсць у вас дзе памыцца, або пераапрануцца? — пытаю яго. Ён глядзіць на мяне са здзіўленнем, быццам не разумеючы, пра што яго пытаю. У яго вачах чытаю адказ: « Бач, прыпёр сюды нейкі гарадскі пан ды выгад шукае!»

— Вось у чым мы мыемся! — паказвае ён вялікую закопчаную міску. — Там, у лужыне, набіраем вады ў гэтую міску, падаграваем яе на кавальскай топцы і... мыемся, а пераапранаемся ўжо дома...

(Працяг на стар. 4)

Механік Мечыслаў Высоцкі з МБМ Рафалоўка ў Беластоцкім павеце рыхтуе сабе ваду да мыцця.

фота М. Скіба

У МАЛЕНЬКІМ ПГР-ы

Калі ўваходзіш на панадворак ПГР-у ў Валілах, што ў Беластоцкім павеце, а пасля трапляеш у малюсенькі пакойчык яго «бюра», дзе на якіх 10 квадратных метрах цесняцца працаўнікі, наведвальнікі, пісьменныя сталы, шафы, і даведваешся, што ў гэтай гаспадарцы ўсяго толькі 627,6 га сельскагаспадарчых угоддзяў і працуе на іх 38 чалавек — спачатку здаецца, што нічога тут цікавага і паказальнага не знойдзеш. От, такі сабе маленькі ПГР-чык, якіх у нашым ваяводстве многа. І тады раптам паяўляецца пытанне: «А як жа ж у такім звычайным ПГР-ы працуюць і жывуць людзі, як гаспадараць і якія вынікі іх працы?»

У пакойчык гэты заходзіць па справах даярка Яўгенія Тарасевіч, заглядае брыгадзір Станіслаў Буцько, над раскладзенымі дакументамі працуе старшы бухгалтар, але зусім маладзенькая гадамі Галіна Дзярманская.

Слова за словам, і даведваюся, што Я. Тарасевіч — гэта майстар свае справы. Працуе на малочнай ферме ўжо восем год, даглядае 25 кароў, надоі малака добрыя, а самая найлепшая — гэта карова № 47, што дае ў год звыш 4000 літраў малака з высокім працэнтам тлушчу. Праца пры каровах нялёгкая, бо і накарміць, і ачысціць, і падаіць трэба пунктуальна і з дбайнасцю. Амаль увесь дзень, пачынаючы ад 3—4 гадзіны раніцы і да 8 вечара, праўда — з перапынкамі, усё на нагах. Найгорш выкідаць гной, бо на ферме пакуль што няма аўтаматычнага транспарцёра. Але Я. Тарасевіч не наракае — зарабляе яна ў месяц 4000—4500 зл. Муж, што працуе тут жа трактарыстам, атрымлівае каля 3500 зл. У сям'і двое дзяцей, кватэра добра абсталявана.

— З кватэрамі ў нас бяда, — заўважае дырэктар ПГР-у Андрэй Крычка, які ўрываецца на момант у «бюро», прыехаўшы з далёкага ўчастка гаспадаркі ў Пілатоўшчыне, каб зараз жа ехаць на нейкую нараду ў Беласток. — Але неўзабаве прыступаем да пабудовы 2 шматкватэрных дамоў. Будзе ў іх 16 прасторных кватэраў з павышаным стандартам. Людзі ў нас працавітыя і салідныя. У мінулым годзе ПГР наш даў 278 000 злотых чыстага даходу, найбольш — з малака, раслінай прадукцыі, ну, і рыбы. Толькі вось

(Працяг на стар. 4).

Брыгадзір С. Буцько пры сваім любімцы — камбайне «Бізон».

Ідзе дакладная сарціроўка насеннай бульбы.

БГКТ ХРОНІКА

■ 27 лістапада адбыўся пленум гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. На пачатку старшыня аддзела Мікалай Гайдук зрабіў справаздачу аб дзейнасці аддзела ў апошнім перыядзе, а затым намеснік старшыні Уладзімір Паўлоўскі выступіў з дакладам аб заданнях аддзела ў святле VII з'езду БГКТ. Як даклад, так і дыскусія ўдзельнікаў пленума была ў асноўным сканцэнтравана на працы клуба ў горадзе Беластоку, які вядзе вялікую культурна-асветную дзейнасць. Шчыра выказаны былі дасягненні і недахопы, а таксама прадстаўлены новыя напрамкі працы. Між іншым, многа гаварылася аб працы з моладдзю, аб мерапрыемствах для дзяцей і для старэйшага заслужанага пакалення. Прысутныя падкрэслівалі вялікія выхаваўчыя вартасці савецкіх фільмаў, якіх, на іх думку яшчэ замала высвятляецца ў памяшканні ГП. Сакратар аддзела Зося Стаськевіч, інфармуючы аб плане працы на зімовы сезон, успомніла аб зацікаўленні наведвальнікаў клуба конкурсам на беларускую песню, да якога ўжо запісалася 12 чалавек.

У пленарным пасяджэнні аддзела прынялі ўдзел намеснік старшыні ГП Юрка Валкавыцкі і сакратар ГП Янка Зенюк.

■ Пленум варшаўскага аддзела БГКТ быў прысвечаны арганізацыйным справам і задачам аддзела ў святле пастаноў VII з'езду БГКТ.

Адбыліся перавыбары прэзідыума аддзела. І так, старшынёю аддзела выбраны Аляксандр Баршчэўскі, намеснікам старшыні — Мікалай Данілюк, сакратаром — Віктар Швед і членамі прэзідыума — Міхась Шаховіч і Янка Здановіч.

Пасля гэтага сакратар аддзела Віктар Швед выступіў з дакладам аб задачах аддзела, якія вынікаюць з пастаноў VII з'езду БГКТ. У дыскусіі выступіла 7 чалавек, якія дэкларавалі сваю дапамогу і ўдзел ва ўсіх мерапрыемствах аддзела. А мерапрыемстваў план дзейнасці прадбачвае шмат, між іншым, шырэйшыя кантакты з Беласточчынай, арганізацыю літаратурнага гуртка, літаратурныя вечарыны, сустрэчы, працу з дзецьмі, «навагодні баль» у Прымасоўскім палацы, ёлку для дзяцей і т.д.

Галоўнае праўленне прадстаўляў на пленуме Янка Зенюк. (мх)

Нядаўна ў Белавежы адбылася нарада прадстаўніц жаночых калектываў пры СОП-ах. Не многія, мабыць, ведаюць, што пры СОП-ах існуюць жаночыя калектывы. Як падкрэслівалася на нарадзе, жанчыны — члены СОП, гэта значыць жанчыны, якія маюць у ашчадна-пазыкавай спулдзельні ўласныя ашчадныя кніжачкі, з'яўляюцца вельмі саліднымі плацельшчыкамі. Працаўнікі СОП з поўным даверам пазычаюць жанчынам вялікія сумы, з поўным даверам адносяцца таксама да тых спраў, дзе жанчыны выступаюць у ролі паручыцеля. Жанчыны вельмі сур'ёзна трактуюць фінансавыя справы, лепш ад мужчын шануюць грошы, больш салідна адносяцца да ўсіх тэрмінаў сплат.

Жанчыны — члены СОП складаюць каля 1/4 усіх членаў. Шмат жанчын ужо цяпер з'яўляецца членамі сопаўскіх рад, кіруюць грамадска-выхаваўчай працай у жаночых калектывах.

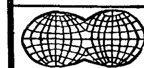
Ашчадна-пазыкавыя спулдзельні маюць права і нават абавязаны прызначаць штогод пэўную суму грошай на грамадска-выхаваўчую працу ў асяроддзі. Там, дзе жанчыны — члены СОП актыўна супрацоўнічаюць і з усім жаночым асяроддзем вёскі, і з кіраўніцтвам пляцоўкі СОП — там вынікі працы вельмі добрыя.

На нарадзе ў Белавежы жанчыны і мужчыны — кіраўнікі вясковых пляцовак СОП расказвалі аб тым, як арганізоўвалі на час жніва і капання бульбы вясковыя дзяцінцы, пазней курсы па вядзенню хатняй гаспадаркі, курсы спецыяналізацыі ў птушка- ці свінагадоўлі. СОП прызнала грошы на аплочванне інструктараў.

Але не ва ўсіх пляцоўках прызначаныя грошы былі адпаведна выкарыстаны. Напрыклад, да 15 лістапада ў Нараўцы і Кляшчэлях жанчыны не атрымалі на грамадскую працу ні граша, хоць запланавана было на гэта ў Нараўцы 3 тыс. зл, а ў Кляшчэлях — 2 тыс. зл. Трэба сказаць, што гэта вельмі малая сума. Іншыя пляцоўкі прызналі на гэтую мэту значна больш. Але, як выявілася на нарадзе, жанчыны гэтых мясцовасцей нічога не ведалі аб існуючых грошах і не маглі нічога

(Працяг на стар. 5)

◊ Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі ◊

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

НЕАФІЦЫЯЛЬНЫ ВІЗІТ ПАМПІДУ

Прэзідэнт Францыі Жорж Пампіду прыедзе на кароткі неафіцыяльны візіт у СССР, дзе прабудзе з 11 па 12 студзеня 1973 года, каб правесці размовы з Генеральным сакратаром ЦК КПСС, членам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Леанідам Брэжневым.

ТАВАРААБМЕН З ЧЭХАСЛАВАКІЯЙ

Міністры ўнутранага гандлю Польшчы і Чэхаславакіі падпісалі ў Празе супольны дакумент на 1973 год, які прадбачвае далейшы ўзрост абмену рынкавымі таварамі паміж ЧССР і Польшчай. Агульная вартасць прадбачаных да абмену тавараў складзе па 47 мільёнаў зл. дэвізовых па абодвух баках.

ПЕРАВАРОТ У ГАНДУРАСЕ

У Гандурасе ўладу ў свае рукі пераняла армія. У апублікаваным камюніке ўзброеныя сілы сцвярджаюць, што армія будзе трымаць уладу да таго часу, пакуль не перастануць дзейнічаць прычыны, якія выклікалі дзяржаўны пераварот. Адначасова выпрашана, што генерал Арэлана прыме пасаду прэзідэнта і застанецца на гэтай пасадзе найменш пяць год.

ВАЕННЫ БЮДЖЭТ ЗША

Міністр абароны ЗША заявіў, што ваенны бюджэт Злучаных Штатаў на 1973 год перавысіць 80 мільярдаў долараў. Дагэтуляшні ваенны бюджэт складаў каля 76 мільярдаў долараў.

САВЕЦКІ ІМПАРТ ЛАКАМАТЫВАЎ

На працягу 1973—74 гадоў Савецкі Саюз атрымае з Чэхаславакіі вялікую колькасць электравозаў для хуткіх экспрэсных паяздоў. Вартасць гэтага кантакту складзе 10 мільёнаў рублёў. Электравозы «Шкода» развіваюць хуткасць да 160 кіламетраў у гадзіну.

РОСТ ЭКСПАРТУ І ІМПАРТУ

На працягу 20 год, з 1947-га па 1968, савецкі экспарт павялічыўся ў 6 разоў, а імпарт павялічыўся ў больш чым 6,5 раза. Сведчыць гэта аб ролі і значэнні, якое СССР прыдае развіццю міжнародных эканамічных суадносін. Савецкая эканоміка сталася сёння эканомікай адкрытай, раўнапраўным партнёрам для высокаразвітых краін свету.

ВЕДАМСТВА ПА СПРАВАХ ГАНДЛЮ

Злучаныя Штаты ў хуткім часе ствараць спецыяльнае ведамства па справах гандлю Усход—Захад.

ГАЛАСАВАННЕ

Генеральная асамблея ААН прыняла рэзалюцыю, якая прадугледжвае непрымяненне сілы ў міжнародных адносінах і забарону навечна прымянення ядзернай зброі.

Супраць гэтай рэзалюцыі галасавалі толькі чатыры дзяржавы — Партугалія, Паўднёва-Афрыканская Рэспубліка, Кітайская Народная Рэспубліка і Албанія.

НЬЮ-ЙОРК ТАЙМС

...піша: «Калі азірнуцца на міжнародныя падзеі мінулага дзесяцігоддзя, цяжка не зрабіць вываду, што савецкая палітыка мае на сваім рахунку значныя поспехі. Цяпер гэтыя поспехі будуць замацаваны шматбаковымі нарадамі, прычым перагаворы ў Хельсінках па пытаннях еўрапейскай бяспекі з'яўляюцца толькі першымі з іх». (ак)

СЯБРЫ З ДРВ

...на чале з членам Палітбюро ЦК Партыі працоўных В'етнама, намеснікам прэм'ер-міністра ДРВ Ле Тхань Нгі пабывалі ў БССР. Яны цікавіліся метадамі кіравання народнай гаспадаркай, пабывалі ў Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, сустрэліся з ветэранамі вайны, прысутнічалі на ўрачыстай цырымоніі прыняцця прысягі маладымі воінамі Мінскага гарнізона, наведалі мемарыяльны комплекс Хатынь і Курган Славы. Былі гасцямі рабочых маторнага завода і Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна, дзе вучацца в'етнамскія студэнты.

ЗАКЛІК

Жывёлагадоўцы калгаса «Аснежыцкі» Пінскага раёна выступілі з адкрытым пісьмом да жывёлагадоўцаў калгаса імя Чырвонай Арміі Віцебскага раёна, у якім заклікаюць сваіх сяброў да спаборніцтва за выпоўнішыя дасягненні ў сельскагаспадарчай вытворчасці і за датэрміновае выкананне заданняў пяцігодкі. У калгасе «Аснежыцкі» механізатары і паляводы змагаюцца за тое, каб у 1975 годзе сабраць з кожнага гектара па 50 цэнтнераў збожжа, 500 цэнтнераў цукровых буракоў, 800 цэнтнераў кармавых коранеплодаў. Нялёгка будзе абагнаць іх іншым гаспадаркам.

СЛАНЦЫ — НОВАЕ БАГАЦЦЕ ПАЛЕССЯ

Гаручыя сланцы — каштоўная энерга-хіміка-тэхналагічная сыравіна. З іх можна атрымліваць вадкае і газападобнае паліва, вартасныя хімічныя злучэнні і розныя будаўнічыя матэрыялы.

Геолагі ўстанавілі, што ў Палескай нізіне гаручыя сланцы займаюць плошчу 20 тысяч квадратных кіламетраў. Іх запасы ацэньваюцца ў 11 мільярдаў тон.

Цяпер спецыялісты вывучаюць метады здабычы гэтай каштоўнай сыравіны.

ДЫВАНОВЫМІ ДАРОЖКАМІ

Калі б з дываноў, якія за 25 год існавання выпусціў Віцебскі дывановы камбінат імя 50-годдзя БССР, уклaсці дарогу, дык хапіла б іх на дывановы шляхах ад Віцебска да сталіц усіх саюзных рэспублік у СССР.

Віцебскія дываны цэняцца за высокую якасць. Толькі 0,38 працэнта прадукцыі камбіната не атрымлівае першакласнай ацэнкі.

КАРТА НОВАБУДОЎЛЯЎ

Масавым тыражом выдадзена ў Мінску карта асноўных будоўляў пяцігодкі 1971—1975, рэалізацыя якіх пераўтварае аблічча Савецкай Беларусі. Уводная яе частка дае пералік важнейшых будаваных аб'ектаў. Гэта перш за ўсё трэцяя чарга Аршанскага льнокамбіната, Беларускі шынны камбінат і Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод.

КІБЕРНЕТЫЧНЫЯ МАЗГІ

Інстытут тэхнічнай кібернетыкі Акадэміі навук БССР надаўна наладзіў навуковую канферэнцыю, прысвечаную вывучэнню метадаў аўтаматызацыі працэсаў тэхнічнага праектавання і падрыхтоўкі вытворчасці ў машынабудаванні. (вр)

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

5 снежня адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім былі разгледжаны і прыняты прапановы ў справе палітычна-арганізатарскай дзейнасці пасля VII Пленума ЦК ПАРП. Палітбюро пастанавіла склікаць у Варшаве ў першай палавіне студзеня 1973 года нараду партыйна-гаспадарчага актыву, якая будзе прысвечана ацэнцы грамадска-гаспадарчых вынікаў, дасягнутых у гэтым годзе, і задачам на 1973 год.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА УРАДА

8 снежня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ўрада, якое прысвячалася ацэнцы выканання задач сёлетняга інвестыцыйнага плана, а таксама актуальнай сітуацыі ў галіне дасягненняў у прадукцыі прамысловых прадпрыемстваў, перададзеных у эксплуатацыю ў г.г. Згодна пацверджана, што сёлетні інвестыцыйны план выканаваны значна лепш, чымсьці ў папярэднія гады.

ПАСЯДЖЭННЕ СЕЙМАВЫХ КАМІСІЯЎ

Сеймавая камісія нацыянальнай абароны на сваім пасяджэнні разгледзела праект бюджэту Міністэрства нацыянальнай абароны на 1973 год. Другая сеймавая камісія — камісія асветы і выхавання разгледзела праект плана і бюджэту ў частцы, якая датычыць Міністэрства асветы і выхавання. Многа месца ў дыскусіі прысвяціла яна гмінным і спецыяльным школам.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА ЦРЗЗ

6 снежня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ЦРЗЗ, якое прысвячалася абмяркоўцы праграмы рэалізацыі пастаноў VII Кангрэса прафсаюзаў, а таксама грамадска-гаспадарчых задач 1973 года.

СУСТРЭЧА Э. ГЕРКА

7 снежня I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк правёў сустрэчу з дэлегацыяй ліцейшчыкаў, якія інфармавалі I сакратара ЦК ПАРП аб паспяховым выкананні абавязацельстваў, прынятых у рамках акцыі «20 мільярдаў» і аб умовах працы рабочых калектываў. Умовы працы значна палепшацца, калі заводы атрымаюць новае абсталяванне.

ВІЗІТ Э. ГЕРКА

8 снежня I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў эльблонгскае прадпрыемства «Замэх» на Гданьскім узбярэжжы, якое прадукуе розныя элементы да суднаў і турбіны. Э. Герэк цікавіўся прадукцыйнымі і сацыяльна-бытавымі ўмовамі працы, а таксама перспектывамі далейшага развіцця камбіната.

СУСТРЭЧА П. ЯРАШЭВІЧА

9 снежня старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч правёў сустрэчу з намеснікам старшыні Рады Міністраў Венгерскай Народнай Рэспублікі др Міклошам Айтаем. Тэмай размовы былі справы супрацоўніцтва ў навуковай і тэхнічнай галінах паміж дзвюма дзяржавамі.

ЗВЫШПЛАНАВАЯ ПРАДУКЦЫЯ

Варшаўская фабрыка аўтамабіляў выпрадукавала дадаткова 1630 «Польскіх фіятаў» і «Варшаваў».

Калектыў трактарнага завода выпрадукаваў звышпланава 1000 новых трактараў «Урсус».

Саноцкая фабрыка аўтобусаў даставіла на рынак звыш плана 300 аўтобусаў «Сан». (ця)

СЕСІЯ ВРН

9 снежня ў Беластоку адбылася XXI сесія Ваяводскай рады нарадовай. Прысвечана яна была зменам у адміністрацыйным падзеле нашага ваяводства. Прысутнічалі на сесіі I сакратар ВК ПАРП З. Куроўскі, прадстаўнік канцыляры Рады Дзяржавы А. Міхаловіч, прадстаўнік бюро Рады Міністраў К. Элерт, прадстаўнікі ваяводскіх партыйных і адміністрацыйных улад. З дакладам выступіў старшыня Прэзідыума ВРН З. Спрыха. Як гаварылася ў дакладзе, на Беласточчыне створана 133 гміны замест 247 грамад. Гміна будзе большай, чым грамада, тэрытарыяльнай адзінкай, з добрымі кадрамі і значна шырэйшымі правамі. У нашым ваяводстве ёсць 34 гарады, якія не з'яўляюцца сталіцамі паветаў. У 17 з іх будуць створаны супольныя рады нарадовыя і гмінныя праўленні. Унесены таксама змены ў граніцах некаторых паветаў і планаваных гмін. Невялікія змены ўнесены ў граніцах ваяводства: вёскі Бжазова і Чэрня Кольненскага павету адыйдуць у Варшаўскае ваяводства. Адначасова ўключаны будуць у склад нашага ваяводства 3 вёскі з Ольштынскага. У мясцовасцях, дзе знаходзяцца сядзібы гмін, будзе ГС або яе філіял, склады і пункты скупу, СОП, школа, пошта, пастарунак міліцыі, пляцоўка аховы здароўя, аптэка, пляцоўкі культуры і г.д. Сесія прыняла пастанову аб стварэнні гмін і супольных рад нарадовых для гарадоў, якія не з'яўляюцца сталіцамі паветаў.

ЖУРНАЛІСТЫ З ГРОДНА

На Беласточчыне прабывала дэлегацыя гродзенскіх журналістаў. У склад яе ўваходзілі старшыня Абласнога камітэта радыё і тэлебачання Я. Місарэвіч, намеснік галоўнага рэдактара Гродзенскай праўды» А. Чэрняк і галоўны рэдактар раённай газеты ў Ашмянах Ю. Нікалаеў. Гродзенскія журналісты былі гасцьмі «Газеты Беластоцкай» і Польскага радыё. Паміж гэтымі рэдакцыямі існуе сталае супрацоўніцтва. У той жа час дэлегацыя беластоцкіх журналістаў прабывала ў Гродне.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА ВРН

6 снежня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ВРН. Абмяркоўваліся падставовыя праблемы развіцця Беластока. Беласток вызначаецца сярод іншых сталіц ваяводстваў найвышэйшымі тэмпамі прыросту насельніцтва за кошт міграцыі. З гэтым звязаны цэлы шэраг праблем: запэўненне месц працы, жыллёвае будаўніцтва, колькасць месц у школах, прадшколлях і жлобках, лекарская апека, камунальная гаспадарка і шмат, шмат іншых.

ЧАРГОВЫ КАНЦЭРТ

Вядомая польская піяністка Галіна Чэрны-Стэфанская выступіла ў Беластоку. Арганізатарам канцэрта быў сімфанічны аркестр, які запланаваў запрашаць у Беласток вядомых салістаў. Нядаўна ў Беластоку канцэртаваў піяніст сусветнай славы В. Малцужынскі.

КРАЁВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ ТВП

У Белавежы адбылася краёвая канферэнцыя дзеячоў Таварыства распаўсюджвання ведаў. Вёў нараду віцэ-прэзас Галоўнага праўлення ТВП А. Вайда. Абмяркоўваліся заданні ТВП у перыяд утварэння гмін. (яч)

Niedziela 17.XII.

7.30 Program dnia. 7.35 TV Kurs Rolniczy. 8.10 „Przypominamy, radzimy". 8.20 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 Dla młodych widzów: „Teleranek". 10.20 Sportowy Magazyn Sprawozdawczy. 12.30 „Ze starych kronik" — film dok. radz. („Czas i ludzie"). 13.25 Dziennik 13.40 Przemiany. 14.10 Zapowiedź II Telewizyjnego Festiwalu Widowisk Lalkowych dla Dzieci. R. Januszewska — „Jak być odważnym" — widowisko Państw. Teatru Lalek w Olsztynie. 15.25 Koncert Laureatów Festiwalu Pieśni Zaangażowanej. 16.25 „Piórkiem i węglem". 16.50 „Przyjaźń" — teleturniej. 17.40 „Piosenka dla ciebie". 18.25 „Entuzjastki" („Żywoty pań sławnych"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Wesele" — film TVP („Chłopi"). odc. IV. 20.55 PKF. 21.05 Od Kaukazu do Ałtaju" („Melodie Wielkiego Ekranu. 22.05 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 18.XII.

14.55 Program dnia. 15.00 Turniej hokejowy o Puchar Izwiestii. Mecz Czechosłowacja-Szwecja (II i III tercja) (Moskwa). 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.55 „Spacerkiem po kinach". 18.25 TV Kurier Kielecki. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: I. Radojew — „Czerwone i brunatne". 21.35 Publicystyka międzynarodowa. 22.05 Dziennik. 22.30 Utwory fortepianowe Schuberta i Skriabina gra M. Woskriesieński (ZSRR).

Wtorek 19.XII.

9.00 „Wesele" — film TVP („Chłopi") odc. IV. 9.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi". 16.05 Program dnia. 16.10 „Oferty" 16.30 Dziennik. 16.40 Program dla młodzieży. 18.10 „Z pomocą ludziom". 18.40 Studium Wiedzy Politycznej: „Rewolucja Październikowa a niepodległość Polski". 19.20 Dobranoc 19.30 Dziennik. 20.05 „Pod znakiem Rodła" — film dok. 20.40 Uroczysty koncert dla uczczenia 50 rocznicy ZSRR. 21.55 Dziennik. 22.15 Wiadomości sportowe. Sprawozdanie z meczu hokejowego o Puchar Izwiestii: Polska — Finlandia (III tercja).

Środa 20.XII.

10.00 Film fabularny. 11.55 Dla szkół. (kl. VIII) Fizyka — „Wędrówki jonów w cieczach". 12.45 i 13.20 Mechanizacja Rolnictwa: cz. I i II. 13.50 „Wybieramy zawód". 15.55 Program dnia. 16.00 „W obiektywie". 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: H. Kloza — „Człowiek szuka szczęścia". 17.05 Dla dzieci: „Dźwięki i czary". 17.40 „Informacje-Towary-Propozycje". 18.00 „Sylwetki X Muzy" — Jan Nowicki. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Poligon". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Benvenuto Cellini" — film franc. („Słynne ucieczki"). 21.00 „Świat i Polska". 21.40 „W cieniu Sziwy". — tańce wschodnie („Balet") odc. III. 22.25 Dziennik. 22.45 Wiadomości sportowe. Sprawozdanie z III tercji meczu hokejowego o Puchar Izwiestii: Polska — Czechosłowacja.

Czwartek 21.XII.

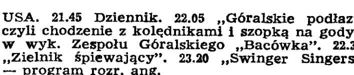
9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Mieszanina a związek chemiczny". 10.00 „Benvenuto Cellini" — film franc. („Słynne ucieczki"). 14.00 Matematyka w szkole: „Proste zadania tekstowe" (II). 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 TV Kurier Olsztyński. 18.00 „ZSRR — 50" — program przygotowany przez TV Radziecką. 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr Sensacji: wg J. Siemionowa — „Stirlitz" — cz. II „W pułapce". 20.50 PKF. 21.05 Wiadomości sportowe. Sprawozdanie z meczu hokejowego o Puchar Izwiestii: Szwecja — ZSRR (III tercja). 21.55 „Kobiety lubią sprawiać niespodzianki" („Wieczorowy Uniwersytet dla Starszych Panów") wg G. Baccacio. 22.25 Dziennik.

Piątek 22.XII.

9.00 Film Walta Disney'a. 10.10 „Pod dachem świata" — film dok. jap. 15.55 Program dnia. 16.00 „Bieg po zdrowie". 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.25 „Nie tylko dla pań". 17.45 „Gramy o telewizor". 18.10 TV Kurier Mazowiecki. 18.30 „Turystyka i wypoczynek". 18.45 „Nowości dla kuchni". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Szczyt" — film Tele-Aru. 20.45 Sprawozdanie z meczu hokejowego o Puchar Izwiestii: Polska — Szwecja (Moskwa). 21.35 „Panorama Tygodnia". 22.15 Teatr TV: A. Czechow — „Niedźwiedź". 22.55 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Sobota 23.XII.

9.00 „Teleferie". 10.00 „Czarna Orchidea" — film fab. USA. 12.00 Sprawozdanie z meczu hokejowego o Puchar Izwiestii: Zw. Radziecki— Czechosłowacja (Moskwa). 14.30 Program dnia. 14.35 Program I proponuje. 15.00 „Alarm przeciwpożarowy trwa". 15.10 Film. 16.00 Dla młodych widzów: „Królewna z długim warkoczem" — film fab. radz. 17.30 Reportaż filmowy. 18.05 „Dary magów" — nowela film. TVP („Klasyka światowa"). 18.35 „Pod obcymi gwiazdami" — rep. St. Szwarc-Bronikowskiego. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Czarna orchidea" — film fab. USA. 21.45 Dziennik. 22.05 „Góralskie podłazy czyli chodzenie z kolędnikami i szopką na gody" w wyk. Zespołu Góralskiego „Bacówka". 22.35 „Zielnik śpiewający". 23.20 „Swinger Singers" — program rozr. ang.

Piątek, 15 grudnia

8.15 Film fab. 10.00 Tańczy E. Własowa. 10.35 Szkoła szachów. 11.05 Film dokument. 11.50 Uroczyste posiedzenie KC KPB poświęcone 50-leciu ZSRR. 19.00 Czas. 19.30 Koncert świąteczny. 21.15 Reportaż z uroczystego posiedzenia KC KPB.

Sobota, 16 grudnia

7.00 Program dnia. 7.30 Koncert Życzeń. 8.15 Dla dzieci. 8.30 Przegląd międzynarodowy. 8.45 Szkatułka muzyczna. 9.25 Film animowany dla dzieci. 10.50 Człowiek i przyroda. 12.00 Hokej. Finlandia-Szwecja. 15.00 Filmy animowane. 15.30 Spotkania muzyczne. 16.10 Balet. 17.00 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Panorama filmowa. 21.00 Koszykówka. „Spartak" (Leningrad) — „Budowlani" (Kijów).

Niedziela, 17 grudnia

7.00 Program dnia. 8.30 Kiosk muzyczny. 8.45 Filmy animowane. 9.15 Dla żołnierzy. 11.00 Konkurs TV. 12.00 Hokej. ZSRR-Polska. 15.00 Klub filmowy. 16.10 Film fab. 17.30 Koncert z Sali Kolumnowej. 19.00 Czas. 19.30 c.d. koncertu. 20.00 Program sportowy.

НА НІВЕ БГКТ

РАЗМОВА З СУХІНІЧАМІ

Восем год існуе клуб «Руху» ў вёсцы Сухінічы на Сакольшчыне. А гавораць вось там людзі, што павет забярэ гэты клуб з іхняй вёскі. Чаму? Таму, што быццам бы няма каго ўзяць на клубовага. У апошнія гады клубовай была маладая і энергічная Галіна Шчасновіч. Аднак за два гады закончыла завочна гандлёвую школу ў Саколцы і выбіраецца туды на працу.

А клуб вёсцы патрэбны. Аб гэтым гаварылі і маці Галіны, і гаспадыня таго дома, дзе змяшчаецца клуб — Яўгенія Супронік, і яшчэ адзін гаспадар, які зайшоў у клуб купіць папяросы.

Клуб з'яўляецца ўласнасцю вёскі, і кожнаму ў яго дарога адкрыта. Прыходзіць у сухініцкі клуб многа людзей: то на тэлевізар, бо стаіць ён прыгожы з вялікім экранам у кутку, то за дробнымі пакупкамі, а то ўвогуле, каб сустрэцца, пагаварыць.

Жыццё на нашай вёсцы ўсё больш пераносіцца з прыватных хатаў у клубы і святліцы. З'ява добрая. Сухініцкі клуб «Руху» — адзіная ў вёсцы культурная ўстанова (не лічачы школы, якая жыве сваім цікавым жыццём). Праўду кажучы, не надта шануюць людзі гэтую сваю культурную ўстанову. Чаму так гаворым? Заехалі мы ў сухініцкі клуб, калі яго якраз замяталі. Велізарную горбу пяску вываліла жанчына з клуба, але гэта паўбяды, бо пясок жа наносіцца з ботамі. Горш, што ў пяску валяліся дзесяткі недакуркаў ад папяросаў, якіх курыльшчыкі не кідаюць у попельніцы, а адразу на падлогу, яшчэ і нагамі прытоптуць. Брыдкі гэта звычай, без аглядак кажу, і добра было б яго вынесці вон з культурных установ і ўвогуле з жыцця.

У Сухінічы завяла мяне слава гэтай вёскі, а дакладней, іхні драматычны гурток, які шмат гадоў працаваў тут і паставіў многа п'ес. На аглядах драмгурткоў Беларускага таварыства Сухінічы займалі першыя, а ў горшым выпадку, другія месцы. У гуртку выступалі здольныя акцёры-аматары, а некаторыя з іх, можна сказаць, не ўступалі прафесіянальным акцёрам. Запомніліся мне два прозвішчы з гэтага гуртка: Эдварда Рудніцкага і Галіны Шчасновіч.

Спытаеце мо, чаму гавару аб гэтым драмгуртку ў мінулым часе? Вось як маецца гісторыя сухініцкага драмгуртка цяпер. Даведаўшыся, што да яе прыехалі, Галіна Шчасновіч адарвалася ад малацьбы і прыбегла ў клуб. Расказала невясёлую гісторыю свайго гуртка ў гэтым годзе. Даўнейшыя дзяўчаты з гуртка, дасканалыя артысткі, павыходзілі замуж, і няма ўжо ў вёсцы дзяўчат для культурнай працы. Хлопцы ёсць, але самі яны не падымаюцца да ўзлёту, чакаючы мо на кагось энергічнага і цвёрдага. Драматычны сухініцкі гурток фактычна распаўся. Ці аднак назаўсёды? Ці такі гурток можа памерці? Ці трэба перастаць верыць у Сухінічы? Мне не хацелася перастаць верыць у гэта. І крыху аптымізму я знайшла ў Галіны Сакалоўскай — настаўніцы беларускай мовы ў школе ў Кнышэвічах і адначасова старшыні гуртка БГКТ у Сухінічах.

Праўда, яна таксама пацвярджае, што хлопцы ў вёсцы ёсць і «каб яшчэ назбіраць крыху дзяўчат, было б добра». Але яшчэ большым аптымізмам выдаліся словы Галіны Сакалоўскай: «Хочам, каб у гэтым годзе наш Рудніцкі ўзяўся за драмгурток. Ён мае талент і рвецца да працы».

Вось і маем новую праўду! Рудніцкі мае надзвычайны талент і арганізатар ён добры. А пры тым у гуртку БГКТ у вёсцы, які налічвае 20 членаў, больш людзей старэйшых, і многа могуць яны памагчы, каб слаўны сухініцкі драмгурток аджыў нанава на ўсёй сваёй красе і выступіў на аглядзе беларускіх драмгурткоў вясною будучага года.

Так пагаварыўшы з тутэйшымі сімпатычнымі людзьмі, выязджала я з Сухініч з перакананнем, што пачуем яшчэ пра гэтую вёску.

Новага клубовага таксама трэба знайсці. Бо з практыкі вядома, што лёгка клуб у вёсцы ліквідаваць, цяжка яго зноў адкрыць. А мо яшчэ Галя Шчасновіч не адыдзе?

Вера Лейчук

ЭТНАГРАФІЯ

Вадзяны млын у вёсцы Бандары Беластоцкага павету *Фота — М. Гайдук*

Два школьныя конкурсы

Куратарыя беластоцкай школьнай акругі і акруговы метадычны цэнтр пры ўдзеле БГКТ і «Нівы» арганізуюць міжшкольныя конкурсы *«Беларуская песня 73»* і *«Найлепшы тэатральны гурток»*.

У конкурсах можа прыняць удзел моладзь розных тыпаў школ, ад IV класа пачатковай школы да IV класа сярэдняй школы.

Удзельнікі конкурсаў павінны падрыхтаваць п'есу на беларускай мове, або дзве беларускія песні для песеннага конкурсу. У песенным конкурсе могуць выступіць салісты, дуэты, тэрцэты і квартэты.

Павятовыя элімінацыі драмгурткоў павінны закончыцца ў месяцы сакавіку 1973 г., а песенныя — да канца красавіка.

Цэнтральны агляд на драмгурток адбудзецца ў красавіку, а на песню ў маі 1973 г.

Разам на ўзнагароды прызначана 3.300 зл.

Правілы абодвух конкурсаў разасланы па школах. Непасрэдна можна іх таксама атрымаць, пішучы ў аддзелы асветы павятовых рад нарадовых. (вл)

У ЮБІЛЕЙНЫЯ ДНІ

Мы ўжо прывыклі да таго, што месяц лістапад прыносіць нам штогод адразу цэлую серыю савецкіх фільмаў — новых і найцікавейшых старых. Бо ў месяцы лістападзе адбываюцца ў нас зазвычай Дні савецкага фільма. У гэтым годзе праходзілі яны асабліва урачыста: вядома, дні юбілейныя — 55-ая гадавіна Кастрычніцкай рэвалюцыі, 50-ая гадавіна ўтварэння СССР.

Што ж новага прынеслі польскаму гледачу гэтыя Дні, ці змусілі яны да нейкіх роздумаў, рэфлексій? Напэўна так.

Фільм «Мінута маўчання», хаця быў ён прызначаны для маладога гледача, нам спадабаўся. Фільм вяртаецца да падзей II сусветнай вайны, але ў ім памастацку пераплятаецца ўчора і сёння, трагізм і шчасце, цярпенні і дабрабыт. Учора — гэта для 18-гадовага Сярожы, галоўнага героя фільма, стала ўжо толькі гісторыяй. Героі тых грозных дзён — гэта ўжо нават не бацькі, гэта дзяды сённяшняга маладога пакалення. Паказваючы цікаўнасць гэтага новага пакалення да гісторыі савецкага краю, жаданне яго ўшанаваць і ўвекавечыць памяць сваіх продкаў, герояў-барацьбітоў, фільм нібы падказвае, што іх бацькам — дзецям загінуўшых герояў, хаця і ўдалося выйсці жыўцом з пекла вайны, было ў зруйнаванай краіне не да таго. Ды і людское сэрца ў той час прытупілася.

Фільм парушае вельмі істотныя сённяшнія справы, ён поўны рэфлексій, неспадзяваных паваротаў сюжэту. Ён інтрыгуе і хвалюе.

З цікавейшых новых фільмаў трэба адзначыць таксама навейшы двухсерыйны фільм «Салярыс» выпуску 1972 года. Фільм пастаўлены паводле аднайменнай навукова-фантастычнай аповесці польскага пісьменніка Станіслава Лема. Таму нічога дзіўнага, што дастаць білеты на гэты фільм было амаль немагчыма. Тлумы людзей валілі ў кіно. Трэба сказаць, што і ў гэтым фільме шмат праўд, шмат роздумаў над жыццём, хаця падзеі фільма адбываюцца на фантастычнай планеце Салярыс. Перад гледачом паўстае ўся складаная філасофска-маральная праблематыка нашых часоў.

З новых фільмаў, якія ішлі ў нас, неабходна яшчэ адзначыць экранізацыю п'есы Чэхава «Дзядзя Ваня» (гэткія фільмы мы заўсёды вітаем з прыемнасцю, напамінаюць яны нам яшчэ раз аб творах вядомых мастакоў, робяць гэтыя творы лёгка даступнымі для шырокага кола гледачоў).

Хацелася б яшчэ крыху сказаць аб фільме беларускай кінастудыі «Паланез Агінскага». Фільм гэты, як і фільм «Мінута маўчання», прызначаны ў асноўным для моладзі. Беларускі рэжысёр Леў Голуб ужо не раз парушаў праблематыку дзяцей у гады вайны, расказваў аб іх крыўдах, цярпеннях і нягодах. Фільм «Паланез Агінскага» з прыемнасцю глядзяць і дарослыя. Дзеці ў фільмах Голуба выступаюць нібы фон для адлюстравання вялікай ідэі, нібы сімвал перамогі жыцця над смерцю, нібы супрацьстаўленне вайне.

Варта яшчэ адзначыць, што ў розных кінатэатрах Беласточчыны ішлі цікавейшыя з вядомых ужо польскаму гледачу фільмаў, як незабыемыя «Ціхі Дон», «Вернасць» і г.д.

Ада Чэчуга

НА СКРАЮ ЛЯДСКАЙ ПУШЧЫ

Цяжка не стаць заўзятым паляўнічым і грыбніком, калі з вокан школы відаць магутны масіў Лядскай пушчы. Грыбы — гэта пэўна яшчэ з дзяцінства: надта ж таямнічым выдаваўся хлопцу лес на золаку, у тумане. Затое паляўнічым Янка Раманюк стаў проста з грамадскіх патрэбаў. Вельмі ж дакучаюць сялянам з навакольных вёсак дзікі. Каб не паляўнічыя, то, пэўна, і бульбіны цэлай да восені не захавалася б, усё б перарылі. Не кажучы ўжо пра гарох, авёс ці гароднiну. Проста спасу ад іх няма!..

І калі перад урокамі ў школе ў Крыўцы, што ў Гайнаўскім павеце, я пазнаёміўся з настаўнікам беларускай мовы і фізкультуры Я. Раманюком, у яго вачах бліснуў нейкі загадкавы агеньчык...

У Я. Раманюка вялікі педагагічны вопыт. Пасля заканчэння ў 1952 г. агульнаадукацыйнага ліцэя ў Гайнаўцы і затым педагагічнага курсу ў Бельску Падляшскім ён настаўнічаў у пачатковых школах Гайнаўшчыны: Масеве, Тарнопалі, Ласінцы і ўжо восьмы год працуе ў Крыўцы. Вучыў і вучыўся сам, бо ў 1964 г. закончыў аддзяленне беларускай філалогіі Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку. І хоць «за плячыма» ў яго ўжо амаль дваццаць год настаўніцкай працы, прага да паглыблення і пашырэння ведаў і імкненне да няспыннага ўдасканальвання свайго педагагічнага майстэрства зусім не паменшыліся. Усю мінулую вясну Я. Раманюк салідна рыхтаваўся да паступлення на завочнае аддзяленне беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. І, на жаль, нечаканая хвароба не дазволіла яму прыступіць да экзаменаў. Але ён спадзяецца, што ў будучым годзе не падвядуць яго ўжо ні здароўе, ні падрыхтоўка.

У школе ў Крыўцы ўсе вучні, пачынаючы ад другога класа, вучацца беларускай мове. Падручнікі па гэтаму прадмету ёсць. У школьнай бібліятэцы больш цяпер і мастацкай літаратуры на беларускай мове. Пра гэта паклапаціўся сам Я. Раманюк, набыўшы мінулым летам 320 пазіцый для школьнай бібліятэкі. Мае ён таксама метадычную літаратуру, якую прывёз у 1969 г. з настаўніцкага курсу ў Мінску. Няспынна камплектуе неабходныя дапаможнікі ў клас-кабінет беларускай мовы. У апошні час набыў 20 арфаграфічных слоўнікаў для выкарыстання вучнямі на ўроках.

Свае заняткі Я. Раманюк заўсёды імкнецца правесці займальна. На ўроках гісторыі Беларусі ён часта карыстаецца магнетафонам, паколькі на стужцы мае запісы прачытаных вучнямі адпаведных да тэмы ўрыўкаў з гістарычных дакументаў, празаічных твораў і вершаў. На занятках па роднай мове пры тэме «Вусная народная творчасць» заўсёды звяртаецца да мясцовага фальклору. Вучні старэйшых класаў, адпаведна падрыхтаваныя настаўнікам, самі запісваюць ад старэйшых людзей казкі, легенды, прыказкі, песні. У мінулым годзе, напрыклад, вучаніца VIII класа Ірына Каліноўская склала цэлы альбом мясцовага фальклору. Такія запісы — каштоўнейшы вучэбны матэрыял, і яго Я. Раманюк выкарыстоўвае на ўроках. Гэта вельмі карысна ўплывае на набліжэнне ўрокаў роднай мовы да жыцця, учыняе іх бліжэйшымі вучням. З шматгадовага вопыту Я. Раманюк ведае, што найбольшую цяжкасць у засваенні беларускага правапісу маюць вучні з мяккімі зычнымі «ц» і «дз», якія не выступаюць у мясцовай гаворцы. Таму праводзіць ён павялічаную колькасць практыкаванняў у чытанні і пісьме, практыкуе часта творчыя дыктанты і іншыя практыкаванні, каб замацаваць літаратурную артыкуляцыю і правілы правапісу.

90-ую гадавіну з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа вучні крывецкай школы адзначылі адпаведнымі сцэнгазетамі, прысвечанымі жыццю і творчасці вялікіх беларускіх пісьменнікаў.

Калі наша размова з Я. Раманюком набліжалася к канцу, я не вытрымаў і запытаў майго субяседніка:

— У вас, мабыць, сёння штосьці здарылася?

— Дробязь... — сціпла адказаў ён.

— Але ўсё ж...

— Сёння раніцай, бачыце, дзіка ўпалявалі, кілаграмаў на семдзесят. У полі, на палетку бульбы, араў лычом бы плугам...

— І часта вы гэтак?

— А ўжо шосты дзік у гэтым годзе. Палюю нядаўна, але ўжо штук дваццаць на пункт скупкі здаў.

На жаль, надзвычайная скромнасць не дазволіла Я. Раманюку расказаць абшырней пра свае паляўнічыя прыгоды. Але я ўсё ж даведаўся, чаму ў яго вачах сёння блукаў такі таямнічы агеньчык.

Мікалай Гайдук
Фота Я. Цялушэцкага

Пачатак на стар. 1

У маленькім ПГР-ы

напішыце, як інжынеры-магістры З. Цудоўскі і В. Пацэвіч з Цэнтральнага бюро водна-меліярацыйных праектаў у Беластоку запраектавалі нам 28 га рыбных сажалак, якія цяпер стаяць без вады. Кошты на будову пайшлі велізарныя, а карысці ніякай!..

Рыбная гаспадарка ў Валілах значная: 30 га сажалак дае прадукцыю, звыш 30 знаходзіцца ў рамонце, а для тых 28 га сухіх трэба будаваць спецыяльную станцыю помпаў. І ўсё ж у мінулым годзе гаспадарка прадала 5960 кг рыбы на суму 166 000 зл. У гэтым годзе ўлоў мае быць значна лепшым.

Але ў цэнтры ўвагі ПГР-у знаходзіцца гадоўля быдла. Спрыяе ёй і палажэнне гаспадаркі над далінай ракі Супраслі і 200 га пасбішчаў і сенажацяў. Цяпер у Валілах 295 штук быдла, у тым ліку 90 малочных кароў. ПГР спецыялізуецца ў гадоўлі быдла на расплод: прымае з іншых гаспадарак цялят, гадуе іх і ўжо цельнымі ялоўкамі прадае. Праўда, пакуль што гэта функцыя для Валілаў недаходная, але яна неабходная для іншых кааперыруючых ПГР-аў.

Раслінная прадукцыя гаспадаркі — таксама насенная. У гэтым годзе «Залатое данькоўскае» дало па 29 ц з гектара на ўсім абшары 83 га, і 180,5 адборнага зерня жыта пайшло на засеў. Таксама 83,5 тоны аўса «флемінгвайс», сабранага з 30 га, прададзена насеннай цэнтралі на насенне. Ня́дрэнны быў таксама ячмень. Бульбы было нямнога, бо ўсяго 18 га, але ўраджай быў добры — у сярэднім па 210 ц з гектара. Уся яна гатунковая і пойдзе на насенне. У пачатку кастрычніка капанне бульбы набліжалася к канцу, людзі працавалі пры сартаванні і адпраўцы сабранага ўраджаю. Ужо ў той час ПГР адгрузіў 108 тон насеннай бульбы.

Калі мы з брыгадзірам С. Буцько хадзілі па панадворку ПГР-у, заглядалі на ферму і выходзілі глянуць на палі — там рунелі абшырныя, добра дагледжаныя палеткі «залатога данькоўскага» і чарнелі абшары падкінутай на зіму раллі. Па ўсім відаць была гаспадарская дбайнасць і лад.

— А як у вас чуюцца працаўнікі, не адыходзяць? — раптам запытаў я ў брыгадзіра.

— О, не! У нас калектыў стабільны. Амаль усе працуюць тут ужо па 10—16 год. І стараюцца, дбаюць, як пра сваё ўласнае. Толькі ў гэтым годзе пры рамонце ялаўніка ў грамадскім чыне ўклалі працы на звыш 40 тысяч злотых. Зрэшты, — заўважыў С. Буцько, — у нас не толькі месячныя заробкі высокія. Вось на канец гаспадарчага года ў нас да падзелу між працаўнікамі было 387 тысяч злотых, і найбольш працавітыя атрымалі салідную «трынастку», напрыклад, рабочыя Уладзімір Тарасевіч дастаў 16.786 злотых, а Аляксандр Дзярманскі — 17.252 зл. Нядрэнна, праўда?

І я згадзіўся, што не толькі нядрэнна, але вельмі добра гаспадараць людзі ў маленькім ПГР-ы ў Валілах.

Тэкст і фота Мікалая Гайдука

(Працяг са стар. 1)

Ці цяжка ўкрасці трактар?

Што ж, не будзем тут чытаць лекцыі аб гігіене і дбайнасці аб працаўніку. Нам трэба ехаць далей. А па дарозе — Міхалова. Тут на сельскамеханізацыйнай ніве сустракаемся са своеасаблівым кур'ёзам. Бюро міхалоўскай МБМ знаходзіцца на ўскраіне Міхалова, а машыны, вартасць якіх перавышае 5 мільёнаў злотых, размешчаны аж у Пяньках, кіламетры чатыры далей.

— Чаму яно так? — пытаю ў кіраўніка базы Зыгфрыда Вавжыняка. — То ж гэта стварае страшэнную валакіту для сялян, якія вымушаны ехаць найперш у бюро, а затым на базу. І дня замала, каб усё гэта аформіць.

— Пянькоўскую базу далі нам у пасагу, — паясняе кіраўнік, — калі ў 1968 годзе ліквідавалі там сельскагаспадарчы гурток. Мы хочам будаваць вось тут, — паказвае ён прасторны кусок поля, які распасціраецца недалёка за вокнамі цяперашняга бюро. — Зямля гэта дзяржаўная, будаваць можна без перашкод, каб толькі былі... грошы. А вось нашы ўлады... — стрымана гаворыць кіраўнік і пазірае на інспектара Занеўскага.

— Пастараюся вашу справу перадаць куды трэба, — абяцае працаўнік ваяводскага саюза сельгасгурткоў. — А цяпер пакажыце, як вы тут гаспадарыце.

Прадукцыйныя вынікі ў міхалоўскіх механізатараў даволі добрыя. Страт нiма, а усе 26 трактараў, якія ў сярэднім працавалі амаль па 1200 гадзін, зышлі з поля ў поўнай спраўнасці, камбайн «Вістуля» пасля амаль 400 гадзін працы таксама гатовы да паслуг гаспадарам.

Едзем на базу ў Пяньках. Тут нашае прызнанне для міхалоўцаў крыху прыгасае, бо перад вачыма адкрываецца зусім не захапляючы краявід. Трактары, снопавязалкі і іншыя машыны пад голым небам, як на далоні, без ніякай агароджы, без забеспячэння. Сядай за руль і гані ў поле.

— І што, не здараліся ў вас пакражы машын, або частак да іх? — цікаўлюся, люструючы гэты рай для злодзеяў.

— Не, як дагэтуль нічога такога не здарылася, — паясняе кіраўнік. — Нанач мы ставім стоража...

Яшчэ не здарылася... Мы ходзім сярод машын, дакранаемся да іх і ніхто намі не цікавіцца, ніхто не пытае, адкуль мы і чаго хочам...

Сумленны народ жыве ў Пяньках і іх наваколлі...

Максім Нурэцкі

У вёсцы Пянькі, дзе знаходзіцца база міхалоўскай МБМ, машыны стаяць на адкрытым полі. *фота М. Скіба.*

У гастраноміі не надзвычайна

Часта, а мо і зачаста пішуць пра гарадскую гастраномію, гэта значыць, пра рэстараны. Вясковая гастраномія неяк застаецца збоку. Найчасцей называюць гэтыя рэстараны звычайнымі «кнайпамі» з адценнем згоды, што так тут і павінна быць.

Даўным-даўно склалася, што рэстаран, а мо лепш гаспода на вёсцы гэта перш за ўсё месца, дзе можна выпіць, закусіўшы селядкай ці доршам. Колішнія гасподы не мелі нічога або амаль нічога супольнага з харчаваннем. Сёння роля вясковай гастраноміі змянілася. Многія рэстараны рыхтуюць рэгенерацыйнае харчаванне для рабочых або школ. Усё часцей прыбываючыя сюды людзі з вёскі хочуць паабедаць, а не толькі выпіць. Нельга ўрэшце забываць пра турыстаў, якія ўсё часцей ацэньваюць нас па якасці ежы ў рэстаранах, па іх чысціні і т.д. І фактычна, у некаторых вясковых рэстаранах можна атрымаць не акрадзеную з мяса катлету, добрую талерку гарачага супу. Аднак парадак і ўвогуле культура ў гэтых памяшканнях часта страшэнная.

— Чаму так? — задаваў я сабе пытанне. І адразу прыйшлі на думку ўсе мае сустрэчы з прадстаўнікамі улад і ўстаноў вясковага гандлю. Дыскутавалі пра мінеральныя ўгнаенні, пра сельскагаспадарчыя машыны, пра сельскія крамы, пра клубы і культурнае жыццё, але ніколі пра рэстараны, пра палепшанне ў іх працы абслугоўваючага персаналу.

А трэба ж памятаць, што беластоцкая вясковая гастраномія за тры кварталы гэтага года прадала тавараў амаль на чвэрць мільярда злотых. Праўда, плана не выканала.

А чаму менавіта не выканала? У справаздачах крыху «віны» звальваюць на малую колькасць гасцей, паколькі праца ў полі прадаўжалася, ды на тое, што ў 10 рэстаранах знялі сезонны дадатак з прычыны ранейшага закрыцця турыстычнага сезону. Гэта праўда. Але да гэтага неабходна дадаць, што ў чэрвені была закрыта гаспода ў Васількове з прычын зацяжнога рамонту. У выніку санітарных недахопаў былі закрыты ў гэтым жа месяцы рэстараны ў Монъках і Кляшчэлях. У жніўні санэпід закрыў аж 8 гэесаўскіх рэстаранаў. А трэба сказаць, што калі б хтосьці раней заняўся гэтымі справамі, іх не трэба было б закрываць. Яны прыносілі б карысць, абслугоўваючы кліентаў і павялічваючы тавараабарот.

Наогул некаторыя справы вясковай гастраноміі выйшлі на карысць, як хаця б і тое, што ўдзел гастранамічнай прадукцыі ў продажы складае амаль 22 прац., гэта значыць, на 1 прац. больш, чым у мінулым годзе. Гэты рост наступіў коштам змяншэння ўдзелу ў продажы алкагольных напіткаў з 37,9 прац. да 36,7 прац. Проста людзі пачалі больш есці, бо быў большы выбар. А ведаем жа, наколькі ён яшчэ скромны.

Наша вясковая гастраномія павінна жвавей узяцца за рэгіянальныя блюды. Была ўжо пра гэта мова ў конкурсе «Нашы віці». Вясковая гастраномія не можа не лічыцца з тым, што ў бліжэйшыя гады будзе яна вымушана пракарміць не толькі «краёвага», але і замежнага турыста.

Аляксей Карпюк

Людзі добрай работы

АЛЯКСАНДР БЕЛАБРОЦКІ

Мілым госцем, асабліва ў далейшых ад паштовай установы вёсках з'яўляецца ветлівы пісьманосец. Ён прыносіць свежыя газеты, доўгачаканы адказ ад нарачонай ці нарачонага, грошы і пасылкі, розныя весткі ад знаёмых і блізкіх, адказы з устаноў.

З пісьманосцам Аляксандрам Белаброцкім мы пазнаёміліся на пошце ў вёсцы Арэшкава Гайнаўскага павету, дзе ён працуе. Ён забіраў з сабой у вялікую сумку 72 экземпляры «Нівы»: Збіраўся у свой раён, які ахоплівае вёскі: Вітава, Пасечнікі Малыя і Пасечнікі Вялікія, Краскоўшчыну, Істок ды арэшкаўскія калёніі.

Мы разгаварыліся, і я даведаўся, што Аляксандр Белаброцкі працуе на пошце ўжо пяты год. Начальнік паштовай установы Оля Дарашук, родам з Карыцкіскаў, падкрэсліла працавітасць, адказнасць і сумленнасць свайго падначаленага. Аляксандр Белаброцкі мае вялікі раён. Напрыклад, у Пасечнікі Малыя адсюль будзе больш дзесяці кіламетраў. Аднак гэта не перашкаджае Аляксандру паспяхова выконваць свае абавязкі. Не зважаючы на холад і сцюжы, ён ідзе ў адлеглыя сялібы, каб тэрмінова даручыць тую ці іншую пасылку.

Пытаю пра падпіску «Нівы». Аляксандр Белаброцкі спадзяецца павялічыць колькасць падпісчыкаў да ста і больш. — Змясціце толькі ў «Ніве» беларускі каляндар на 1973 год, — кажа ён. У нашай акрузе ўсе за ім сочаць. Гэта нічога, што беларускі каляндар выходзіць у кніжным выданні. «Ніву» ў нас найбольш чытаюць у вёсцы Вітава, а таксама ў Пасечніках Вялікіх. Там яе чакаюць, як дарагога госця. Цяпер у доўгія зімовыя вечары сяляне маюць многа часу на чытанне газет і часопісаў. Усё больш сочаць за тэлевізійнай праграмай, якую «Ніва» падае на цэлы тыдзень. Да падпіскі на «Ніву» не трэба асаблівага заахвочвання. Тут яе добра ведаюць і чытаюць.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

Рэформа вясковай адміністрацыі

Набліжаецца да канца пачатая пяць месяцаў таму назад у нашай краіне рэарганізацыя структуры адміністрацыйнай улады на вёсках. Замест шматлікіх слабых арганізацыйна і фінансава грамад утвараюцца гміны, моцныя адзінкі, адміністрацыйна і фінансава здольныя да добрага і ўсебаковага кіравання гаспадарча-эканамічным жыццём данай мясцовасці. Утварэнне ад 1 студзеня 1973 г. гмін, у склад якіх уваходзіць шмат вёсак, спрыяць будзе набліжэнню вясковай улады да сялян, таму што гміны будуць мець вялікія правы і ствараць магчымасці сялянам уладжваць амаль усе справы ў гмінах.

На чале гмінная адміністрацыі будзе стаяць начальнік гміны. Будзе аддзелена ўлада заканадаўчая ад выканаўчай. Аддзяленне выканаўчай функцыі, якую прадстаўляць будуць начальнік гміны і гмінная адміністрацыя, ад функцыі заканадаўчай і кантрольнай, якая будзе належаць да гмінных рад нарадовых, з аднаго боку, павінна палепшыць працу гміннай адміністрацыі, а з другога боку, павысіць ранг радных, гмінных рад нарадовых, якія паспяхова змогуць арганізоўваць кантроль над гміннай адміністрацыяй.

На Беласточчыне ад 1 студзеня распачне працу 133 гміны. Большасць паветаў будуць мець ад 6 да 9 гмін. Але ёсць і такія паветы, як, напрыклад, Дубро́ўскі, дзе будзе 4 гміны. А вось як прадстаўляюцца гміны на Гайнаўшчыне. Будзе іх 8. У гміне Нарва пражывае 7.704 чалавекі. У гмінах Нараўка і Гайнаўка — амаль па 7 тыс. чалавек, у гміне Чыжы — 5.356 чалавек, у Дубічах Царкоўных — 4.474, у Чаромсе — 4.402, у Кляшчэлеўскай гміне — 4.790 і ў Белавежскай — 3.566. (мх)

АДЗІНКА І ТРАДЫЦЫЯ

У Дзяржаўным навуковым выдавецтве ў Варшаве выйшла з друку кніжка Уладзіміра Паўлючука «Светапогляд адзінкі ва ўмовах распаду традыцыйнага грамадства». Аўтар перадаў вынікі сваёй шматгадовай навукова-даследчай працы, праведзенай у 60-ыя гады на тэрыторыі ўсходніх паветаў Беласточчыны ваяводства.

Першы раздзел кніжкі «Мадэль традыцыйнага тэрытарыяльнага грамадства» — гэта разважанні аб тыпе грамадскай сувязі, аб манакультуры, узаемнай гармоніі паасобных твораў культуры, іх шматфункцыйнасці і агульных абумоўленнях змен паасобных элементаў культуры. У раздзеле «Усходнеславянская этнічная група на Беласточчыне» аўтар аналізуе паняцце нацыі і этнічнай групы.

У раздзеле «Светапогляд адзінкі ў традыцыйным тэрытарыяльным грамадстве» шмат аб характары ўсходнеславянскіх вераванняў, правілах думкі ў народнай культуры, яе паходжанні, аб міфах і абрадах, і т.п.

Раздзел «Працэсы распаду і іх грамадска-эканамічныя прадпасылкі». Аўтар сцвярджае: «Свядома падкрэсліваю тут элемент даўнасці, нязменнасці асноўных прыладаў у сялянскім жыцці да XX стагоддзя, бо ў гэтым стагоддзі тыя грамадствы прайшлі этап гвалтоўных змен ва ўсіх галінах жыцця.

Знікае натуральная гаспадарка, вясковыя аўтарытэты — занепадае роля царквы. Перастае пульсаваць мясцовая народная культура. Пагарда да былога выяўляецца часткова ў грамадска радыкальных настроях, у раптоўным нарастанні ўплываў горада. Ідуць часы высокіх змен. Усё, што дагэтуль мела ясны сэнс і павагу, аказваецца няясным або смешным. Родзіцца сучасны чалавек у пошуках новага сэнсу ды яснасці жыцця, яго ладу».

Значную частку сваёй кніжкі прысвяціў аўтар рэлігіязнаўчым даследаванням, якія праводзіў у асяроддзі розных сектаў мясцовага праваслаўя. Звяртае ўвагу даследаванне дзейнасці, вельмі пашыранай ў даваенны час, секты Ільі з Грыбоўшчыны. Яе фанатычныя прыхільнікі баранілі некаторыя элементы традыцыйнага народнага праваслаўя. Тыя элементы, якія з'яўляюцца істотнымі ў адносінах чалавека да рэчаіснасці.

Багата ўдакументаваная і таленавіта напісаная кніжка Ул. Паўлючука спрые глыбейшаму зразуменню некаторых працэсаў, якія адбываюцца ва ўсім свеце: імклівых змен у культуры, распаду перыферыйных або данацыянальных этнічных структураў, незвычайна хуткага пашырэння культурных узораў дзяржаўных цэнтраў да прамыслова-тэхнічнай цывілізацыі.

Сакрат Яновіч

Раней па-рознаму бывала з культурным жыццём у мястэчку Міхалова Беластоцкага павету. Але ўжо пару год мясцовы грамадскі цэнтр культуры (ГОК) стаў вядомы ў сваёй акрузе дзякуючы сваім культурным мерапрыемствам. Аб гэтым мы інфармавалі ў «Ніве». Сёння прапануем пазнаёміцца з новай формай працы дома культуры — фільмовым дыскусійным клубам (ДКФ), які дзейнічае тут усяго паўгода. Гэта першы вясковы ДКФ у Беластоцкім павеце. Заснавальнікам яго з'яўляецца кіраўнік міхалоўскага дома культуры Рышард Вåрабей. У апошнім

Першы на вёсцы

часе ДКФ налічвае 167 асоб, сярод якіх найбольш моладзі. Першым старшынёю рады ДКФ быў да нядаўна мясцовы настаўнік сярэдняй школы Генрык Сакалоўскі, а зараз старшынёю выбралі настаўніцу Крыстыну Марголь. За мінулыя шэсць месяцаў члены ДКФ глядзелі 16 кінафільмаў, пасля якіх адбываліся дыскусіі пад кіраўніцтвам члена Польскай федэрацыі ДКФ мгр С. Мараўскага, інструктара мгр Л. Арціпэўскай, настаўніка Г. Сакалоўскага і кіраўніка ДК Р. Варабея. Цікавы рэпертуар кінафільмаў, лекцыі і мажлівасці дыскусіі на тэму таго ці іншага кінафільма спрыяюць росту арганізацыі. Але спачатку было шмат працы: трэба было заахвочваць, паясняць. Цяпер кіраўнік дома культуры мае надзею на яшчэ больш шырокую і больш змястоўную працу клуба. І нам гэтак сама здаецца.

(ЦЯ)

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

СІРОЦКАЯ

Moderato

А я ў ма-ту-лі ноч-ку на-ча-вау

А я ў ма-ту-лі страш-ны сон ві-дау

А я ў матулі ночку начаваў,
А я ў матулі страшны сон відаў,
А я ў матулі страшны сон відаў.
Матуля ўстала, сон разгадала:
— Ой, сынку, сынку, нішчасце тваё.
Ой, сынку, сынку, нішчасце тваё.
Запрагай коня, коня варанога
І паезджай, сынку, да двара сваго,
І паезджай, сынку, да двара сваго.
Ой, заізджаю ў двор — конік ні біжыт,
Конік не біжыт, сады ні цвітут,
Конік не біжыт, сады ні цвітут.
Уваходжу да сеней — сталярэ стаят.

Сталярэ стаят, светліцу рабят,
Сталярэ стаят, светліцу рабят.
Уваходжу да хаты — міляя ляжыт,
Край ее галоўкі свечэнька гарыт,
Край ее галоўкі свечэнька гарыт.
А ўкрай ее ножок дзетанькі сідзят.
Дзетанькі седзят, прыгаваруют:
Дзетанькі седзят, прыгаваруют:
— Ой, тату, тату, вам міла будзе,
А нам, маленькім, мамы ні будзе.
А нам, маленькім, мамы ні будзе.
Бо ваша міла ў розным чапачку,
А наша мама ў сырым пісочку.
Бо ваша міла ў розных квітачках,
А наша мама ў немых дашчачках.

Ад Юліі Харкевіч, 1919 г. нараджэння, вёска Міхнаўка Гайнаўскага павету, запісаў 30 жніўня 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард Гойлік.

Гайнаўскі ЛОК у новай сядзібе

Павятовае праўленне ЛОК (Ліга абароны краіны) у Гайнаўцы не мела дагэтуль адпаведнага памяшкання. Цяжка было працаваць арганізацыі. Члены і штатныя працаўнікі ЛОК задумалі пабудаваць новы будынак. Усе яны дружна ўключыліся ў грамадскі чын. Вялікую дапамогу пры пабудове будынка ЛОК аказалі гайнаўскія прамысловыя прадпрыемствы. Новы будынак ЛОК-у назвалі «Домам салдата-рэзервіста». Кошт яго будовы склаў суму паўмільёна злотых. Пабудавалі яго амаль поўнасцю грамадскім чынам. Зараз знаходзіцца тут бюро ЛОК і курсы на права вадзіць матацыкл і самаход.

Тэкст і фота: (ця)

Моладзь і клуб

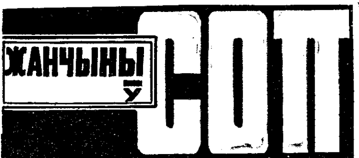
Карыціска, што на Гайнаўшчыне, гэта невялікая вёска, якая налічвае 45 двароў. Адзінай культурнай установай з'яўляецца тут клуб селяніна, які існуе ўжо чатыры гады. У клубе ёсць тэлевізар, більярд, шматлікія настольныя ігры, выстаўкі. Вядзе яго ініцыятар культурных мерапрыемстваў Ніна Троц. Пры клубе канцэнтруюць сваю дзейнасць 20-асабовая ЗМВ-оўская і 12-асабовая БГКТ-оўская арганізацыі, якім старшынствуе Грыша Томчук.

Штотыдзень прыязджае сюды аб'язное кіно з Дубічаў Царкоўных. Кінафільмы дэманструюцца ў суботы. Моладзь арганізуе ў клубе танцавальныя вечарыны, спалучаючы іх з конкурсамі, згадуй-згадуляй. Вечарыны адбываюцца таксама з розных нагод: з нагоды святкавання дзяржаўных свят і знамянальных гадавін, з нагоды развітання з летам. На вечарыны збіраецца многа моладзі з суседніх вёсак: Старога Корніна, Махнатага, Тафілаўцаў, Істоку, Мора, Крывяцічаў.

У клубе знаходзіцца бібліятэчны пункт, які вядзе Ніна Троц. Карыстаецца з яго многа мясцовых жыхароў. Апошнім часам карыціская моладзь задумала набыць магнетафон, які неабходны ёй у арганізацыі культурных мерапрыемстваў.

(ця)

Пачатак на стар. 1

арганізаваць, бо не было за што. А кіраўнікі гэтых пляцовак не прысвячалі ніякай увагі грамадска-выхаваўчай працы.

Нарада дапамагла жанчынам лепш пазнаць магчымасці працы, падзяліцца вопытам у арганізацыі розных мерапрыемстваў, а кіраўнікі СОП зразумелі, што ад іх працы патрабуецца не толькі добрае выкананне фінансавагаспадарчай дзейнасці, але і значны ўдзел у працы на карысць асяроддзя.

Аб актывізацыі жанчын гаварыла на нарадзе Зоф'я Шахевіч з Нарвы. Яна выразіла падзяку ўладам за стварэнне звычайнай вясковай жанчыне магчымасці быць актыўнай, працаваць на карысць сваёй вёскі, арганізоўваць свае жаночыя сходы, штось значыць на вёсцы і нават удзельнічаць у раённых нарадах, якой была нарада ў Белавежы. Нараўскія жанчыны, хоць зусім нядаўна, пасля змены кіраўніка СОП, даведаліся аб тым, што могуць самі, незалежна ад мужоў, быць членамі СОП і атрымаць на сваю дзейнасць фінансавыя сродкі, адразу ж зрабілі супольны вечар, потым кожная гаспадыня пасадзіла па некалькі фруктовых дрэўцаў ля сваёй хаты, а цяпер яны рыхтуюць курс гатавання.

Жанчыны ў розных вёсках шукаюць новых, цікавых форм працы ў сваім асяроддзі: супольна працуюць і вучацца, супольна вырошчваюць новыя, маларавадомыя на вёсцы гатункі гароднiны, уводзяць новую, рацыянальную сістэму харчавання, звяртаюць супольную ўвагу на выхаванне дзяцей, вучаць іх прызвычайвацца да сучасных форм ашчаджання — адкладвання грошай на кніжачкі СКО і г.д.

Галоўнае ва ўсім гэтым тое, што сённяшняя жанчына — гэта ўжо не тая паслухмяная і ціхая мужава жонка, як гэта было раней, а поўная энергіі, ахвотная да працы і ўвядзення ўсяго новага ў сваёй гаспадарцы і ў асяроддзі жанчына, якая знае сабе цану і ўмее дабіцца свайго права.

Жаночыя калектывы пры СОП-ах — гэта яшчэ даволі новая форма грамадскай арганізацыі, але вельмі хутка яна знаходзіць сабе новых прыхільнікаў, актывізуе жанчын і гуртуе іх. А дадаўшы да добрай ахвоты неабходных для гэтага грошы, якія прызначае на грамадскую працу СОП, можна шмат зрабіць для аблягчэння працы жанчыны ў хатняй гаспадарцы і выхаванні дзяцей, для ўключэння шырэйшага кола жанчын у грамадска-гаспадарчае жыццё вёскі.

Яніна Чэрнякевіч

З Анцутаў у Трасцянку

Анцуты ляжаць побач шашы, што вядзе з Заблудова да Нарвы. Калісьці была тут маленькая група дзяцей. У апошнія гады колькасць дзяцей яшчэ паменшылася. Асветныя ўлады вырашылі ліквідаваць тут школу, а дзяцей перавесці ў поўную васьмікласную школу ў Трасцянцы.

Справа тут не толькі ў ашчаднасцях. Школа ў Трасцянцы багацейшая: мае больш навуковых дапаможнікаў, класы-кабінеты, больш шырока вядуцца тут пазакласныя заняткі, актыўна дзейнічаюць дзіцячыя арганізацыі, а ўсім гэтым кіруюць настаўнікі-спецыялісты. Усё гэта сведчыць аб тым, што дзеці з Анцутаў атрымаюць тут лепшую падрыхтоўку, больш навучацца, удасканаляць свае здольнасці.

Застаецца толькі адно — дарога, якую кожны дзень мусяць прайсці ў адзін і другі бок. Праўда, і пра гэта тут задбалі. Дзеці маюць білеты на аўтобус ПКС. Але ж вядома, аўтобус часамі спазняецца. Дзеці таксама маюць заняткі ў школе па-рознаму і таму часта, не чакаючы аўтобуса, ідуць пехатою ў непагадзь.

На гэты раз Бажэнцы Асташэўскай і Марку Катовічу з Анцутаў пашанцавала. Іх узяў легкавы аўтамабіль. Няглядзячы на кепскую пагоду, хутка і ў цяпле прыехалі дамоў. Але ці кожны шафёр пра іх памятае?

(ак)

фота А. Карпюк

ВЯЛІКІ КОНКУРС

УЗБЕКСКАЯ САВЕЦКАЯ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ РЭСПУБЛІКА

Узбекская ССР паўстала і была прынята ў Саюз ССР 27 кастрычніка 1924 г. Тэрыторыя рэспублікі — 447,4 тысяч кв. км, насельніцтва — 12 мільёнаў 526 тысяч чалавек, сталіца — горад Ташкент. У склад Узбекскай ССР уваходзіць Каракалпакская Аўтаномная ССР.

Паверхня вельмі разнастайная: тут знаходзіцца значная частка пустыні Кызылкум, абшырная дэльта ракі Аму-Дар'і, паўпустыннае плато Усцюрт, астанцавыя горы Султан-Уіздах, Тымдытаў, Букантаў, Кульджуктаў, а таксама прадгор'і і часткі храбтоў Цянь-Шаня і Паміра-Алая. Сярод гор знаходзяцца ўраджайныя і маляўнічыя даліны, а ў пустыні — аазісы. Клімат рэзка кантынентальны — лета гарачае і сухое, а зіма халодная, воблачная і маласнежная.

У Бухарска-Хівінскім раёне знаходзіцца адна з самых вялікіх залежаў газу на свеце, газ знойдзены таксама ў Ферганскай даліне, ля возера Аральскага, на Усцюрце. Нафта знаходзіцца ў Ферганскай даліне, на поўдні рэспублікі і ў Каракалпакіі, вугаль — у адгалінаваннях Гісарскага горнага хрыбта, золата — у ваколіцах Мурунтаў. У Алмалыкскім раёне шмат руды медзі, цынку і волава. У Узбекскай ССР знаходзяцца таксама значныя залежы руды вальфраму і шэраг іншых карысных выкапняў.

Ва Узбекскай ССР працуюць 54 вялікія машынабудаўнічыя заводы.

Узбекская ССР займае першае месца ў СССР па збору бавоўны, якой было пастаўлена дзяржаве ў 1971 годзе 4 мільёны 510 тысяч тон, а таксама каракулевых скурак, натуральнага шоўку, лубяных культур; другое месца па вытворчасці рысу і трэцяе — па вытворчасці раслiннага алею.

У рэспубліцы ёсць акадэмія навук і 148 навуковых устаноў, працуе 9234 агульнаадукацыйных школ розных тыпаў, 168 сярэдніх спецыяльных школаў, 39 вышэйшых навучальных устаноў, у якіх навучаецца звыш 234 тысяч студэнтаў, ёсць 24 прафесіянальныя тэатры, радыё, тэлебачанне, кінастудыя. Выходзіць 349 газет, часопісаў і іншых перыядычных выданняў.

(мг)

Савецкая многанацыянальная

Прабываючы нядаўна ў Маскве, мне давялося даволі шырока пазнаёміцца з тамашняй прэсай. Пабыў я і ў рэдакцыі «Праўды», і «Известий», сустракаўся з журналістамі «Сельской жизни», «Дружбы народов», тасціў у абласной газеце «Призыв» ва Уладзіміры, а таксама гутарыў з галоўным рэдактарам раённай газеты «Камунар» у Пераяслаўі Залескім.

У Савецкім Саюзе зараз 8,5 тыс. розных газет. — Чаму ж так многа? — задасць пытанне не адзін з чытачоў. Вядома, што вялікая краіна павінна мець многа газет хаця б па той прычыне, што свае газеты выдаюць вобласці і раёны. Але не толькі гэта.

На развіццё савецкай прэсы трэба глянуць з пункту гледжання гісторыі. Калі 50 год таму назад паўстаў СССР, сітуацыя выглядала зусім інакш. Многія нацыянальнасці не толькі не мелі сваіх газет, але ўвогуле не мелі сваёй пісьменнасці. Існавала толькі вусная мова. Савецкая ўлада стварыла для іх алфавіт і навучыла карыстацца ім. Дапаможнікам у гэтым стала нацыянальная прэса. Прэса мусіла таксама мабілізаваць людзей да індустрыялізацыі краіны.

Гаворачы пра гісторыю прэсы, нельга не адзначыць, што ў 1916 годзе ў царскай Расіі газеты і журналы выходзілі на 15 мовах, а зараз у Савецкім Саюзе газеты выходзяць на 58 мовах народаў СССР, а ў тым ліку на 18 мовах народаў, якія да Кастрычніцкай рэвалюцыі не мелі сваёй пісьменнасці. Большасць газет у нацыянальных рэспубліках выдаецца на мове карэннага насельніцтва (Эстонія — 88 прац., Латвія — 92 прац., Грузія — 91 прац., Арменія — 95 прац., Украіна — 87 прац.).

Аб многанацыянальным характары савецкай прэсы хай сведчыць і тое, што ў РСФСР, напрыклад, газеты выходзяць на 39 мовах народаў Савецкага Саюза; у Грузіі — на абхазскай, азербайджанскай, армянскай і другіх мовах, ва Узбекістане на казахскай, каракалпакскай, таджыцкай мовах і т. д. Усё гэта дзеля таго, каб людзі маглі чытаць на сваёй мове.

Аднак часта чуецца пытанне: чаму ў паасобных рэспубліках выходзяць газеты на рускай мове? Праміну ідэалагічны сэнс гэтага пытання. Проста інакш трэба трактаваць чалавека, які не ведае сітуацыі, а інакш тых, хто за кожную цану хоча раскалоць садружнасць народнасцей і нацый пражываючых у Савецкім Саюзе.

Усе нацыянальнасці Савецкага Саюза дабраахвотна выбралі рускую мову як мову міжнацыянальных кантактаў і супрацоўніцтва. Руская мова стала ўсенароднай для ўсіх рэспублік Савецкага Саюза. Каб не быць галаслоўным, прывяду прыклад. Хтосьці падлічыў, што Ангарскую ГЭС будавалі людзі 56 нацыянальнасцей. Ці можна сабе ўявіць кіраванне імі, сужыццё, каб кожны з іх размаўляў на сваёй мове? А такіх будоўляў было і ёсць шмат. Руская мова стала аб'ектыўна другой уласнай мовай.

У гэтым пераканаліся ў пэўнай меры і мы. Што ж былі б мы варты ў размове з грузінам, ці літоўцам, калі б ні яны, ні мы не ведалі рускай мовы? Нашы сябры — журналісты з Чэхаславакіі, Венгрыі, ГДР і Балгарыі, калі б не руская мова, не маглі б з намі дагаварыцца. А трэба памятаць, што ў Савецкім Саюзе такая сітуацыя — штодзённасць.

І так нават за кароткі час пабыўкі ў СССР і знаёмства з гэтай праблематыкай не цяжка прыйсці да вываду, што на працягу 50 год стварылася ў Савецкім Саюзе новая гістарычная супольнасць, супольнасць многанацыянальная, якая ствараецца тады, калі народы развіваюцца ў аднолькавых сацыяльна-культурных умовах.

А. Карпюк

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

МЯСА Ў ВЭКАХ

Каб мясныя кансервы былі трывалыя, неабходна іх старанна і чыста падрыхтаваць. Перад тым, як палажыць мяса ў вэкі, трэба яго абварыць ці абсмажыць. Варыць вэкі велічынёю аднаго літра адну гадзіну сорак мінут, паўлітровыя слоікі варыць адну гадзіну дваццаць мінут. У летні перыяд слоікі праз 24 гадзіны неабходна паварыць другі раз.

Калі слоікі ўжо астынуць, праверыць, ці ўсе яны шчыльна закрытыя, пасля чаго вынесці ў піўніцу і паставіць іх так, каб не даходзіла да іх святло. Варта праз нейкі час праверыць, ці слоікі не адкрыліся.

ГУЛЯШ У ВЭКАХ

Дробныя кавалкі мяса абсмажыць на моцна разагрэтым тлушчы, дадаць соль, перац па смаку. Гарачае мяса палажыць у слоікі. На патэльню з рэштай тлушчу ўліць некалькі лыжак вады, закіпяціць, даліць ёю слоікі, закрыць слоікі і адразу ўставіць іх у ваду ды гатаваць.

БОЧАК (ГРУДЗІНКА) У ВЭКАХ

Бочак абварыць у пасоленай вадзе з прыправамі (перац, англійскае зелле, лаўровы лісток). Звараны бочак парэзаць на палоскі, скруціць іх і паставіць цесна ў слоіках. Дапоўніць слоікі вадой, у якой абварваўся бочак. Слоікі закрыць, варыць іх.

НОЖКІ ЦІ ГАЛАВІЗНА Ў ВЭКАХ

Ножкі ці кавалак галавы зварыць з валашчынай і прыправамі, павымаць косці, дробна нарэзаць. Слоікі-вэкі напоўніць мясам і булёнам, у якім яно варылася, закрыць, варыць іх.

СХАБОВЫЯ КАТЛЕТЫ Ў ВЭКАХ

Схаб або мяса з шынкі парэзаць упоперак валокан на катлеты, абсмажыць на тлушчы, палажыць у слоікі. З застаўшагася на патэльні тлушчу і вады зрабіць соус, пасаліць яго, дапоўніць слоікі, закрыць іх, варыць.

КАЎБАСА Ў ВЭКАХ

Свежую, нядаўна зробленую каўбасу парэзаць на кавалкі вышынёю слоіка і шчыльна ўставіць у слоікі. Наварам з варанага мяса даліць слоікі, закрыць іх і варыць у каструлі.

ПАШТЭТ У ВЭКАХ

На паштэт можна ўзяць кілаграм мяса, 0,30 кг саланіны і падгарля, 0,5 кг вантробы, сэрца, 2—3 сушаныя грыбкі, 1 цыбуліну, 2 яечкі, соль, перац, 15 дэкаў чэрствай булкі. Мяса, сэрца, падгарле, разам з грыбамі і цыбуляй зварыць у малой колькасці вады. Калі мяса ўжо будзе мяккае, дадаць нарэзаную на кавалкі вантробу, варыць нядоўга. У астуджаны мясны соус палажыць булку. Мяса і размочаную булку прапусціць тры разы праз мясарубку, дадаць яечкі, прыправы, добра вымяшаць. Масу складваць у слоікі, выгладжваць яе зверху, пасля чаго слоікі закрыць і паставіць у каструлю для варкі.

Гаспадыня

Беларуская літаратура

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

КАСТУСЬ КАЛІНОЎСКІ — ЧАСТКА VII

Барацьба з існуючай грамадскай і палітычнай сістэмай — гэта адна з найбольш істотных праблем публіцыстыкі Каліноўскага. Аўтар выразна хоча накіраваць сялянскі гнеў і пратэст і супраць памешчыкаў, і супраць царскай сістэмы. «Ад маскаля і паноў, — пісаў Каліноўскі, — нема чаго спадзевацiся, бо яны не вольнасці, а глуму і здзерства над намі хочуць» («Мужыцкая праўда» № 1).

У сувязі з тым, што частка сялянства ў далейшым звязвала надзеі з царскімі рэформамі і маніфестамі, Каліноўскі стараўся вызваліць сялянскую псіхіку ад ілюзій, ад наіўнай веры ў высакароднасць царскіх намераў.

«...Нам не маніфестаў, а вольнасці патрэба, — і то вольнасці не такой, якую цар хочэ даці, но якую мы самі мужыкі паміж сабою зробімо, а для таго, дзецюкі, каб ніхто вас не мог ашукаці, цяпер ужэ толкуйце паміж сабою, якой вам вольнасці патрэба і якім адно спосабом мужык яго дастаць можэ» («Мужыцкая праўда» № 3).

Адзінства сялянства, яго згуртаванне ў барацьбе гэта справы, важнасць якіх безупынна падкрэслівае Каліноўскі. Такім чынам, сялянства, у перакананні Каліноўскага, мае быць галоўнай сілай у барацьбе з царскай сістэмай. Праўда, у некаторых фрагментах сваёй публіцыстыкі Каліноўскі дапускае думку аб удзеле ў антыцарскім руху памешчыцтва, аднак удзел гэты можа быць магчымы толькі тады, калі памешчыкі падпарадкуюць свой удзел сялянскім інтарэсам. «Возьмемсе, дзецюкі, за рукі, — гаворыць Каліноўскі, — і дзержэмсе разам! А калі паны схочуць трымаць з намі, так няхай жэ робяць па святой справядлівасці: бо калі іначай — так чорт іх пабяры! Мужык пакуль здужае трымаць косу і сакеру, бараніць свабоды патрапіць і нікога ласкі прасіць не будзе. («Мужыцкая праўда» № 1).

З вышэй прыведзенай цытаты відаць, што арганізаваны Каліноўскім сялянскі рух быў у аднолькавай ступені небяспечны як для рускага царызму, так і для польскага памешчыцтва.

Канчатковай мэтай руху, які ініцыяваў Каліноўскі, было разбурэнне існуючай сістэмы і вызваленне, якое Каліноўскі атоесамліваў з уласнай сялянскай зямлёй і з асабістай свабодай.

«Мы сягоння ўсе ўжэ ведаем, — пісаў Каліноўскі, — што чалавек вольны гэто, калі мае кусок сваёй зямлі, за катору ані чыншу і аброку не плаціць, ані памешчыку не служыць, калі плаціць малыя падаткі і то не на царскія стайні, псярні і курвы, а на патрэбу цэлага народу, калі не ідзе ў рэкруты чорт ведае гдзе, а ідзе бараніць сваго краю, і то тады толькі, калі які непрыяцель падыйдзе, калі робіць усенько, што спадабае і што не крыўдзіць блізнего і хвалы боскай — і калі вызнае тую веру, якую вызнавалі яго бацькі, дзяды і прадзеды, от што вольносць значыць» («Мужыцкая праўда» № 3).

Каліноўскі быў перакананы, што існаванне царскай сістэмы і вялікай зямельнай уласнасці побач сялянскай свабоды — немагчыма.

«...Мужык пачуў вольнасць, — гаварыў Каліноўскі, — а мужыцкая вольнасць гэта ўсё роўна, што шубеніца для ўсіх здзерцаў і глуміцелей чарода» («Мужыцкая праўда» № 4).

Пан і цар — гэта для Каліноўскага сінонімы таго ж самага антынароднага зла. Цар, піша Каліноўскі, у паноў пытаў сотні разоў, якой яны хочуць свабоды, але ў сялян не спытаў ні разу. Адзіным выхадам з існуючай сітуацыі, быў бунт, была рэвалюцыя. «Дзецюкі, па даброці да ладу не дойдзем» («Мужыцкая праўда» № 5).

Вядомы дзеяч студзеньскага паўстання А. Гілер у сваёй кнізе так характарызуе погляды Каліноўскага на характар паўстання:

«Пры першай сустрэчы даказваў, што ўдзел шляхты і землеўласнікаў у паўстанні не толькі не патрэбны, але нават шкодны. Народ сам дабудзе незалежнасць і ад землеўласнікоў запатрабуе ўласнасці».

(A. Giller, Historia Powstania Narodu Polskiego. Paryż 1867, t. II, s. 222).

Праўда, ў «Мужыцкай праўдзе» з цягам часу Каліноўскі ўсё менш падкрэслівае патрэбу барацьбы з памешчыцтвам і ўсё больш акцэнтуе патрэбу змагання з царскай сістэмай. Было гэта вынікам націскаў на Каліноўскага з боку правых важакоў паўстання.

У сёмым нумары «Мужыцкай праўды», які вышаў ужо ў часе студзень-

ТРЫБУНА чытачоў

ГАДАВІНЫ

Сёлета ўрачыста адзначаецца 90-ая гадавіна з дня нараджэння Якуба Коласа. Не без рэха яна прайшла і ў Бельскім беларускім ліцэі. Тут група вучаніц з класа IVa: Аляксеюк Н., Давідзюк Г., Галёнка М., Гурба., Гуральчук І., Ільяшук А., Юрчук Г., Нявінская Р., Самоцік О. — падрыхтавала 3 лістапада, якраз у гадавіну дня нараджэння паэта, на ўрачысты апэль даклад, з якім выступіла Лена Давідзюк, і мантаж паэзіі вялікага песняра Беларусі. Выступленне дзяўчат дазволіла прысутным шырэй глянуць на жыццёвы і творчы шлях паэта.

* ✲ *

У нашым ліцэі таксама адзначана 55-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. На ўрачыстасці выступілі трэція класы. Трапна быў падабраны рэпертуар. Выступленне нядоўгае, але заключала ў сабе інтэнсіўную праграму. Больш абшырнай будзе акадэмія ў снежні, якая рыхтуецца з нагоды 50-годдзя паўстання СССР.

Прозвішча і адрас вядомы рэдакцыі

«ЖУРАЎЛІ, ЖУРАЎЛІ...»

Жураўлі, жураўлі,
Не ляціце туды,
Не ляціце за горы, мора
У нязнаны, далёкі край.

Жураўлі, жураўлі —
Падарожжа сябры,
Смутна без вас, сумна... і шкада,
Зноў аддзеліць, браты, нас зіма.

Жураўлі, жураўлі —
Родных ніў песняры,
Вашай песні не чуць нам ізноў
Над палямі, крыніцай лясной.

Жураўлі, жураўлі,
Зноў вярніцесь сюды:
У радзіму, краіну сваю...
— Да спаткання! — я вам гавару.

Георгій Баена
Бельскі беларускі ліцэй

МАЯ ХАТА

Ты жывеш ужо колькі год,
А знаеш ты сваю хатку?
Сонца ідзе ў агарод
І грэе зямельку-матку.

На зямлі, на сырой стаіць
Мая хатка прыгожая
Шанаваць яе і любіць —
Галоўная мэта мая.

У хатцы дні ціха ідуць
На стале хлеб і да хлеба,
І ўсе дзверы тут вядуць,
Дзе ісці нам ёсць патрэба.

Аня Дзянісюк
Плёскі

скага паўстання, Каліноўскі пісаў: «Падумайце добра, да памаліўшыся богу станьма дружно за нашу вольносць. Нас цар ужо не падмане, не падвядуць маскалі, няма для ніх у нашых сёлах ні вады ні хлеба — для ніх мы глухі і немы, нічога не бачылі і не чулі, а пакуль сёння пара, трэба нашым хлопцам спяшыць з віламі да з косамі, там дзе дабіваюцца волі да праўды» («Мужыцкая праўда» № 7).

Колькі ж болю, колькі пераканання і веры ў святую справу барацьбы за волю і незалежнасць свайго народу ўлажыў Каліноўскі ў свой апошні зварот да беларускага народу — у зварот, напісаны ўжо ў царскай турме — быць можа на некалькі дзён перад смерцю.

«Ты аднак, Народзе, не дажыдайся, да з чым можаш ідзі ваяваці за сваго бога, за сваё права і за сваю хвалу, за сваю бацькаўшчыну. Для цябе ўсё можно, нож, сакера, атрута: гэта твае спосабы, бо табе, як таму мужыку невольнаму, беспраўнаму не прызнаюць права самаабароны, бо табе нічога не можна, а калі народы заграначныя з дзіва разінуўшы рот скажуць — шалёныя, адкажы, што яны таму прычынай, што ты, Народзе вялікі і чэсны, праўдай ім адкажы, што яны таму прычынай, што гэта на іх сумленне цяжкім грэхом ляжэ». (Пісьмо з-пад шубеніцы).

КРАМА Ў ДУБІЧАХ

Крама ў Дубічах Царкоўных цяпер карыстаецца добрай славай і павbooжаннем. Працуюць тут Міхась і Ірэна Ахімюкі. Ірэна таргуе ў спажывецкім аддзеле, а муж яе ў «жалезным».

Крама багата рознымі таварамі: ёсць тут усе неабходныя прылады да розных сельскагаспадарчых машын, як гаворыцца, ад матацыкла да іголкі. Пануе чысціня і парадак. Міхась Ахімюк дбае, каб нічога ў яго аддзеле не бракавала. Ні ў якім выпадку, гаворыць, не дапушчу да таго стану, які тут панаваў да майго прыходу, калі тут працавала ляніваяі недысцыплінаваная прадаўшчыца, калі тут амаль нічога не было.

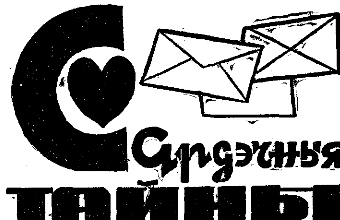
Таксама ў спажывецкім аддзеле цяпер іншы парадак. Сяляне дачакаліся і рыбы, і каўбасы, і іншых спажывецкіх тавараў. Хаця каўбаса не так часта бывае ў продажы, але гэта не віна прадаўшчыцы. Бо калі ў Кляшчэлях яе няма, дык і ў Дубічах не будзе: адтуль прывозяць тавары. Але І. Ахімюк дбае, каб усе неабходныя тавары былі ў яе аддзеле і вельмі часта высылае ў ГС у Кляшчэлі свае заказы і рэкламацыі.

М. Панфілюк

ЗАЗЕЛЯНЕЕ НАША ВЁСКА

Сёлета прадпрыемства «Лес» прыслала ў Грэдалі самаход з саджанцамі таполяў. Актыўны ўдзел у зазеляненні вёскі прымалі школьнікі і гурток ЗМВ. Калі вырастуць таполі, будзе прыгожа ў нашай вёсцы.

Наглядальнік

Дарагое «Сэрцайка!»

Мне 27 гадоў. Мае бацькі жывуць на вёсцы, а я закончыў тэхнікум і працую ў горадзе. Маю добрую пасаду. Хутка атрымаю спулдзельчую кватэру і тады думаю ажаніцца. А дзяўчыну я ўжо маю. Нядаўна атрымала яна працу ў прэзідыуме ГРН у нашай вёсцы і тады я з ёю пазнаёміўся. Якраз быў я ў водпуску. Спадабалася яна мне вельмі. Цэлы месяц з ёю правёў. Праляцеў час, як маланка, і прышла пара вяртацца мне ў горад. Сустракаюся я з Галінкай (так завецца мая дзяўчына) толькі ў суботы і нядзелі. Цяжка мне без яе. Аднойчы ў суботу, калі спяшаўся я з цягніка да Галінкі, ішла са мной жанчына з вёскі. І вось яна навеяла сум на маю душу, сапсавала мой добры настрой. Ідзем мы разам, а яна і кажа мне: «Ты спяшаешся да Галінкі, а яна, відаць, па табе і не сумуе. З дзяўчатамі і хлопцамі цэлымі вечарамі рагоча. У клуб ды на вечарынкі бегае. Іншага, мусіць, мае!» Сэрца маё трывожна забілася. «Няўжо праўда?» — падумаў я. То такая дзявочая вернасць! Думаў ужо не ісці да яе, ды і не глядзець у яе бок. Аднак не ўстрымаўся. Вечарам зайшоў. Галінка, як заўсёды, прывітала мяне сардэчна і ветліва. Але я ўжо такі не быў, як заўсёды. Галінка заўважыла гэта. Пытала, у чым справа. Ужо думаў выскажу ўсё, што на душы накіпела, але ўстрымаўся. Так і ад'ехаў назад. Аднак не маю спакою, мучаюся. Не ведаю, «Сэрцайка», ці добра зрабіў, што затаіў усё гэта перад ёю. Мо пры наступным спатканні высказаць усё і хай яно будзе апошнім. Але ж я так кахаю Галінку! Што рабіць? Чакаю тваёй, «Сэрцайка», парады.

Сярожа з Б.

Сярожа! Здзівілася я вельмі, што ты адукаваны, паважна думаючы аб жыцці і не такі ўжо ж малады хлапец пераняўся бабскімі плёткамі. На жаль, плёткі з'ява даволі частая на вёсцы. Але ці ж яны маюць парваць вашае супольнае шчасце? Плюнь ты на гэта! Жыць трэба сваім розумам! А што Галінка пойдзе з дзяўчатамі і хлопцамі ў клуб ці на вечарынку — нічога дрэннага. Яна ж маладая дзяўчына і не будзе сядзець у чатырох сценах, адарваная ад свету, чакаючы спаткання з табой. Цяпер моладзь на вёсцы цікава і культурна ўмее правесці вольны час, а разам з ёю і Галінка. Ты зайздросны, разумею цябе. Няма ж кахання без зайздрасці. Але хай яна не будзе празмернай і беспадстаўнай!

«Сэрцайка»

ДОБРАЯ РАБОТА

Сельскагаспадарчы гурток у Слойцы, Сакольскага павету ў 1972 годзе засеяў 50 гектараў аўса, 12 гектараў грэчкі і 12 гектараў лубіну. Авёс, нягледзячы на тое, што пашкодзіў яго град, даў 13 цэнтнераў з гектара. На гэтай зямлі аднаасобнікі не вырошчвалі больш чым 10 цэнтнераў з гектара.

Сёлета сельгасгурток пачаў працу на зямлі дзяржаўнага фонду. Гурткоўцы пасеялі жыта на плошчы 100 гектараў. Зямля, якую ўзяў сельгасгурток, вельмі камяністая. Трэба было шмат папрацаваць, каб яе адпаведна падрыхтаваць. Найперш пазбіралі каменне, потым узаралі, талежавалі, спранжынавалі. Хто праходзіць каля гэтай зямлі, кожны скажа: добрая работа. Дагледжана зямля лепш, як свая.

А. С.

ЗАЦІКАЎЛЕННЕ ВЕЧАРЫНАМІ БЕЛАРУСКАГА КЛУБА

Аддзел культуры Прэзідыума ГРН у Беластоку выдаў «Інфармацыйны бюлетэнь святкавання 50-годдзя СССР» у горадзе.

У ім праграма працы ўсіх беластоцкіх гарадскіх клубаў. Знаходзім тут і багатую праграму святкавання 50-годдзя ў клубе Беларускага таварыства на Варшаўскай 11.

Формы, якія прадставіў беларускі клуб, выклікалі зацікаўленне іншых клубаў. Клуб работнікаў пасмантэрыі і клуб ВРН наладзілі ўжо кантакты з беларускім клубам, каб некаторыя вечарыны ён арганізаваў таксама ў іх. Найбольш зацікаўлення выклікаюць вечарыны савецкай паэзіі і песні. (вл)

ВЕСТКІ З ДЗЕЙНАСЦІ БРАТНЯЙ АРГАНІЗАЦЫІ

У абшырнай зале УГКТ у Пярэмышлі каля трох гадзін ішоў канцэрт, прысвечаны 50-годдзю заснавання СССР. Арганізаваў яго Ваяводскі Аддзел Украінскага грамадска-культурнага таварыства. З прамовай выступіў Яраслаў Стэха. Затым адбыўся канцэрт, у якім выступілі: эстрадны калектыў «Лэмковына» (прадстаўляў ён павятовы аддзел УГКТ у Горліцах), дзіцячы хор з Ганьчовай, капела з Маластова, эстрадны калектыў «Ославяны» з сяла Мокрэ Саноцкага павету, а таксама пярэмышльскія калектывы — «Бэскыды» і «Сыня Лэнточка». У вельмі цікавай і багатай праграме выконваліся фальклорныя песні, танцы і сучасныя песні Украіны. Зала была запоўнена публікай, якая жыва рэагавала на выступленні артыстаў.

Ваня Кірызюк

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

■ 21.XI.72 у Праневічах Бельскага павету Мікалай Мойжык (30 год) з Засцянкаў Беластоцкага павету, кіруючы «Нысай» рыбнай цэнтралі ў Беластоку, наехаў на мясцовую жыхарку Варвару Антыпюк (72 гады). Жанчыну забралі ў бальніцу.

■ 23.XI.72 на шашы паміж Гайнаўкай і Збучом «Масквіч», якім кіраваў Канстанцін Сцепанюк (49 гадоў) з Шастакова, ударыў у зад фурманкі Кузьмы Баўтручука са Збуча. Была разбіта фурманка, паранены конь і кантужаны пасажыр фурманкі Мікалай Якімюк. Страты каля 25.000 зл.

§ КАНСУЛЬТАЦЫЯ ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: У часе супольнага жыцця муж і жонка купілі прыватнай умовай участак зямлі. У 1970 годзе яны ўзялі развод, і ўчастак застаўся ў карыстанні мужа. Цяпер муж і жонка хочуць падзяліць маёмасць, якую яны набылі ў часе супольнага жыцця. Паводле закону з 26.X.1971 г. аб урэгуляванні ўласнасці зямлі, купленай у форме натарыяльнага акту, трэба мець яе ў сваім карыстанні 4 лістапада. Жонка не мела зямлі ў карыстанні ў гэтым дні. Ці набыла яна ўласнасць гэтай зямлі?

АДКАЗ: *Для набыцця ўласнасці ўчастка зямлі* згодна з законам з 26.X.1971 г. аб урэгуляванні ўласнасці сельскіх гаспадарак патрэбны дзве ўмовы: купля ўчастка нефармальнай умовай і факт карыстання з зямлі ў дні, ад якога абавязвае закон з 26.X.1971 г., г. зн. у дні 4.XI.1971 г. У апісаным выпадку адсутнічае другая ўмова, бо жонка адышла ад мужа перад гэтай датай, а пасля разводу маёмасць, якую набывае муж або жонка, не з'яўляецца іх супольнай уласнасцю. З гэтага можна было б заключыць, што ўласнасць участка набыў толькі муж. Аднак Вярхоўны суд заняў адменнае становішча. Суд палажыў націск на час заключэння нефармальнай умовы. Закон з 26.X. 1971 г. санкцыяніруе гэткія ўмовы. Значыць, калі нефармальная ўмова куплі ўчастка зямлі заключана ў часе супольнага жыцця мужа і жонкі, то ўчастак становіцца з днём уваходу ў жыццё закону з 26.X.1971 г. іх супольнай уласнасцю, хоць бы былі яны ў гэтым дні разведзенымі.

Анатоль Верамеюк, Бельск. «Зіму» пастараемся змясціць у «Парнасіку».

«Бэатка». На жаль, «Лянівага аўтобуса» надрукаваць не можам. Сатырычны верш патрабуе такой самай умеласці, калі не большай, як звычайны. Лепш крытыкуй такія з'явы прозай. Хоць у канкрэтным выпадку, калі гутарка ідзе аб аўтобусе, які рана ідзе праз Клейнікі, дык тут хіба і добрая дубінка не паможа. Мы ўжо яго крытыкавалі. Значыць, ён не толькі лянівы, але і ўпарты.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Koledzy" (radz.), 19—20. „Dawid Copperfield" (angl.), 21—22. „Jaskółki" (węgierski),23—24.

Нараўка
„Uciec jak najbliżej" (polski), „Krzyżacy" (polski), 20—24.

Нарва
„Orzeł w klatce" (polski), „Oczami przyjaciół" (polski), 20—24.

Чыжы
„Tylko jeden telefon" (węgierski), „Królowa stacji benzynowej" (radz.), 20—24.

Дубічы Царкоўныя
„Nie można żyć we troje" (angl.), „Prawdzie w oczy" (polski), 20—24.

Арэшкава
„Przyjęcie" (rumuński), „Aleksander Newski" (radz.),23—24.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Akcja „Brutus" (polski), „Narkotyk" (franc.), 20—24.

Орля
„Przygody misia Yogi" (USA), „Przystań" (polski), 20—24.

Райск
„Zbrodnia i kara" (radz.), „Jutro na orbitę" (radz.), 20—24.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Wielka miłość" (franc.), 19—20. „Gniewna podróż" (bułgarski), 21—22. „Ktoś za drzwiami" (franc.), 23—24.

Шудзялава
„Queimada" (włoski), „Królowa stacji benzynowej" (radz.), 20—24.

Янаў
„Agent Nr 1" (polski) 22—24.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Tylko jedno życie" (radz.), 19—20, „Żandarm z gór" (bułg.), 21—22, „Nie lubię poniedziałku" (polski), 23—24.

Мельнік
„Hugo i Józefina" (szwedz.), 19—20, „Pociąg na tyły" (radz.), 21—22, „Czym mogę służyć" (czeski), 23—24.

Мілейчыцы
„Ktoś za drzwiami" (franc.), 19—20, „Ostatni watażka" (bułg.), 21—22, „Poszukiwanie" (hiszpański), „Niech bestia zdycha" (franc.), 23—24.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Zaraza" (polski), „Czarownica z bagien" (radz.), 22—24.

Новы Двор
„Pożądanie zwane Anada" (czeski), „Wydra pana Grahama" (czeski), 22—24.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 6.913 T-3

З узбекскай сатыры

ХАРАКТАРЫСТЫКА

У нейкай арцелі быў Муйлаў Гані,
Лайдак, балбатун —
хоць з работы гані.
Ён рана на працу прыходзіў штодзень
І потым туляўся без справы,
як цень.
Тут зналі:
на Муйлава толькі зірні —
Адразу ў гаворку ўступае Гані...
Другім не дае, не працуе і сам.
Ён стаў у арцелі відзён,
нібы шрам.
Вось кліча аднойчы начальнік Гані:
— Паслухай,
не буду ні кроплі маніць:
Мы хочам табе памагчы, наш круцель, —
Збірайся, Гані, у другую арцель.
Я нават паперчыну склаў —
вось зірні,
Які ў ёй харошы і слаўны Гані!
Мы пішам,
што ты на рабоце гарыш,
І не, не балбочаш — сядзіш, нібы мыш...
Чытае, няёміцца сам — не прывык!
Там пішуць,
што быццам ён перадавік,
Што груз сваёй працы сумленна нясе,
Што ўзносы ў прафком пазаплочаны ўсе;
Маўляў памнажае арцелі даход,
Маўляў, у Гані не характар, а мёд.
Маўляў, гэты Муйлаў —
знаходка адна,
Маўляў, аж шкада, што ідзе ён ад нас...
Усё прачытаў,
усміхнуўся Гані:
— Не, з вамі я буду заўжды —
дзень пры дні:
Нікуды ісці і не думаю я,
Бо дзе ж так ацэніцца праца мая?!

Саміг Абдукахар

Чаго ў спорце не бывае!

НІЎКА

ЗАСЛУЖЫЛА

Малады ўрач, сын вядомага прафесара, бацьку:

— Уяві сабе, я вылечыў жанчыну, якая была тваёй пацыенткай дзесяць год.

— Яна гэта заслужыла. Ты ж атрымаў адукацыю за яе грошы.

СРОДАК

— Скажыце, калі ласка, — сказаў пакупнік прадаўцу, — ці ёсць у вас які-небудзь сродак, каб захаваць рэшткі маіх валасоў?

— А як жа! Паглядзіце гэтую выдатную пластмасавую каробку.

СПІЦЬ

Ці добра вы спіце ноччу?
— Добра, доктар.
— А кім вы працуеце?
— Начным вартаўніком.

У СУДЗЕ

Суддзя паліцэйскаму:

— Вы ўпэўнены, што арыштаваны быў п'яным?

— Я не ўпэўнены, але яго жонка сказала, што ён прыцягнуў чыгунную пліту, якой накрываюць каналізацыйны калодзеж, і хацеў паставіць яе на прайгравальнік.

НА СХОДЗЕ

— Глядзіце, Хмара руку падняў, упершыню выступіць хоча. Паслухаем...

Хмары далі слова, і ён сказаў: Прапаную спрэчкі спыніць, а то на вячэру спознімся».

РАЗ НА ГОД

— Ну што ты сабе думаеш, сынок, — дакарала маці свайго малога хлопчыка. — З кожным днём ты расцеш, большаеш, а розуму ў цябе не прыбаўляецца.

— І не кожны дзень расту, — запярэчыў малы. — Толькі адзін раз на год, у дзень нараджэння, мамачка, калі вы на вушаку адзнаку робіце.

УЗБЕКСКІЯ ПРЫМАЎКІ

Няхай лепш у асла не будзе рог — інакш ён заборае свайго гаспадара; няхай лепш у вярблюда не будзе крылаў — інакш ён зламае дах на доме.

*

Не забывайся, дзе трэба што сказаць; не кажы там, дзе гаварыць не трэба.

*

Бедняку млын па чарзе, а баю па багаццю.

*

Ганчар п'е ваду з чарапка.

*

Дурань гандлюе, калі кірмаш скончыцца.

— *Я падрыхтавала сюрпрыз — пашыла максі-сукенку.*

— *Я таксама падрыхтаваў сюрпрыз...*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Яўгеніі Паўлючук з Гайнаўкі, Любы і Марысі Казімерук, Ніны Іванюк, Марысі Масальскай, Галіны Краўчук, Надзі Леанюк, Ніны Васілюк, Ніны Стэпанюк, Марысі Саўчук, Ліды Гаўрылюк, Анкі Барташук і Любы Петручук з Грабаўца змяшчаем:

DROGA, KTÓRĄ IDĘ

Droga, którą idę
jest jak pierwszy, własny wiersz
uczę się dopiero
widzieć świat, jaki jest,
uczę się dopiero
świata, jaki jest.

Droga, którą idę,
biegnie śladem ludzkich spraw
szukam swego czasu,
jasnych słów, prostych prawd,
szukam swego czasu,
jasnych słów i prawd.

Już tyle słońc
wzeszło tylko jeden raz,
już z tyłu stron
zapłonęły ognie gwiazd,
już tyle miejsc
zapomnienia pokrył kurz,
wiem, co to jest,
lecz się nie zatrzymam już.

Droga, którą idę,
czasem błądzi w pełni dnia,
kocham, pragnę, tracę,
chwytam dzień, póki trwa,
kocham, pragnę, tracę,
chwytam dzień, gdy trwa.

Już tyle słońc...

Droga, którą idę
nie wybiera łatwych lat
w czasie, który minie
odbić chcę własny ślad,
w czasie, który minie
odbić chcę twój ślad.

АДПАЧЫНАК

— Ці была гарачыня там, дзе вы адпачывалі?

— Яшчэ якая! Не было нават дзе схавацца. Мы стаялі ў чарзе, каб пабыць у цяню адзін аднаго.

ПАКВАПІЎСЯ

Купіў селянін бычка на базары. Вядзе яго на вяровачцы і радуецца: танна купіў.

На захадзе сонца селянін падыходзіў да лесу. У прыдарожнай канаве, бачыць, бліскучы хромавы бот з левай нагі ляжыць. «На ліха мне няпарны бот? — разважыў селянін. — Хіба ў агарод на пудзіла?»

За наступнай паваротказй убачыў бот з правай нагі. «Прыбытак сам ідзе ў рукі», — падумаў селянін. Прывязаў бычка да лазіны, балазе, нікога не было на дарозе, і кінуўся назад. Аблазіў канаву, але бота не знайшоў.

Якім жа было яго здзіўленне, калі на старым месцы не ўбачыў бота з правай нагі. Быццам схрумстаў бычок разам з халявай. А, урэшце, дзе ж гэта ён, шыракалобенькі? Сляды капытоў і абцасаў вялі ў лес.

— Собіла ж мне, — плакаў селянін, успамінаючы бычка-гадавічка, купіць так танна, а аддаць за дарма!

Без слоў.

ДАМОВІЛІСЯ

На градах, у сваім гародзе, корпаецца цётка Маланння. За невысокім плотам, на сваіх градках — суседка Дар'я.

— Дар'я! — гукае суседку Маланння.

— Ты паглядзі, што твае куры нарабілі на маіх градах, каб іх град пабіў. Гэта ж трэба: усе гуркі павыдзёўбвалі...

— А твае куры, думаеш, гуркоў не любяць? Ты паглядзі, што яны з маімі гуркамі зрабілі...

— Мае куры ніколі з двара не сыходзяць. А вось твае толькі і сядзяць у маім гародзе, махалам не адмахаешся...

— Пэўна ж твае куры разумнейшыя, каб яны падохлі!..

— Ды ўжо ж разумнейшыя, чым твае!

— Сама ты, бачу, вельмі разумная!

— А не дурней за цябе!

— Яно і бачна, што вельмі разумная — сваіх курэй прапіхвае праз плот на мае грады. Сама бачыла...

На некалькі хвілін сварка змаўкае. А потым Дар'я падае голас:

— Во, дурная баба! Ну, што ты прычапілася да мяне з гэтымі курамі, каб яны спрахлі. Я хацела запытацца: ці пойдзем сёння ў ягады? Кажуць у Гаўрылкавым бары чарніцы вёдрамі грабуць...

— Дык чаму ж не пайсці? Пойдзем! Ты, Маланнечка, збірайся, а я — зараз...

Міхась Пянкрат

Талабаломка

Злучыце чорныя кружочкі простымі лініямі так, каб атрымаць шэсць геаметрычных фігур.

* * *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

Курʼёзы

ІТАЛІЯ З МАЛАТКА?

Рым. Паведамленне аб прапанове аднаго амерыканскага мільярдэра купіць вядомы помнік старажытнарымскай архітэктуры Калізей, якое з'явілася нядаўна ў друку, многім здалося забаўным жартам. Аднак тойсёй у Італіі схільны разглядаць гэту прапанову ўсур'ёз. У амерыканца нават з'явіўся канкурэнт: італьянскі архітэкт Дзімеі заявіў, што гатоў даць за амфітэатр Флавіеў паўтара мільярда лір. «Ды і што на самой справе дрэннага ў гэтых прапановах? — піша міланскі часопіс «Тэмпа». — Ну, калі не прадаць, то хоць бы здаць у арэнду?» Няхай амерыканскі мільярдэр прадае ўваходныя білеты ў Калізей і забірае сабе 50 працэнтаў выручкі, затое другія 50 працэнтаў будуць папаўняць збяднелую гарадскую казну, да таго ж ён яго рэстаўрыруе. Што яшчэ застаецца рабіць, калі не толькі Калізей, але і Рымскі форум, Тэрмы Каракалы, Пізанская вежа, палацы Венецыі і многія іншыя старадаўнія помнікі знаходзяцца ў вельмі дрэнным стане? «Можа быць, — пытаецца «Тэмпа», для таго, каб захаваць нашы мастацкія каштоўнасці ад разбурэння, нам ёсць сэнс здаць у арэнду ўсю Італію?»

ДА ПОЎНАЙ ЗНЯМОГІ

Канадыйскі ваеннаслужачы Філ-Латуліп устанавіў рэкорд беспераннай хадзьбы. Ён прайшоў без перапынку 300 міль за 77 гадзін 34 мінуты і 30 секунд. Папярэдні рэкорд у хадзьбе (257 міль) належыў яму ж.

РАК

Хацеў бы ўзняцца ў неба
рак,
Ды крыл не мае небарак.

Уладзімір Скарынкін

Між намі

Ёсць спевакі, у якіх добрая дыкцыя праўляецца толькі ў кабінетах начальства.